

በወርቅና ፡ በሐር ፡ የተጠለፈውን ፡ ልብሷን ፡ እንደ ፡ ተከናኝቦች ፡ ተኝታ ፤ የሚወ
ደት ፡ አሸከሮቹና ፡ ደንገጠ-ሮቹ ፡ አልጋውን ፡ ከበው ፡ እንባ ፡ በእንባ ፡ እየተራጩ ፡
ሲያለቅሱ ፡ ደረሰ ። ሳይታሰብ ፡ ሕይወቷን ፡ በገዛ ፡ እጅዋ ፡ ስለ ፡ ቈረጠችው ፡ አውግ
ስጦስ ፡ እንዳለፉት ፡ ወገኖቹ ፡ እንደ ፡ ቄሳርና ፡ እንደ ፡ እንጦንዮስ ፡ በፍቅር ፡ ተሾንፎ ፡
ወዳጅ ፡ ያደርጋት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ልቡን ፡ አጽንቶ ፡ በምርከኛነት ፡ ሮማ ፡
ይወስዳት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በሁለቱም ፡ ወገን ፡ በትክክል ፡ አልታወቀም ።

ምዕራፍ ፡ ፵፫ ።

የሮማ ፡ መንግሥትና ፡ የመርዌ ፡ (ኢትዮጵያ) ፡ መንግሥት ፡
ጦርነትና ፡ የሰላም ፡ ግንኙነት ።

በዚህ ፡ በለፈው ፡ በተመለከትነው ፡ ዓይነት ፡ የሮማ ፡ ታላላቅ ፡ መሪዎች ፡ ፖም
ፒዎስ ፤ ዩልዩስ ፡ ቈሣር ፤ ማርክስ ፡ እንጦንዮስ ፤ ብራቲስ ፡ ሲሞቱ ፡ የቀረ ፡ ዋነኛ ፡
ሰው ። አውግስጦስ ፡ ስለሆነ ፡ ለሮማ ፡ መንግሥት ፡ የበላይ ፡ መሪነቱን ፡ ብቻውን ፡ ያዘ ።

አውግስጦስ ፡ የክሌዎፓትርንና ፡ የእንጦንዮስን ፡ አሳብ ፡ አፍርሶ ፡ እነሱን ፡
ካጠፋና ፡ የግብፅን ፡ ግዛት ፡ በትክክል ፡ በሮማ ፡ መንግሥት ፡ ውስጥ ፡ ካደረገ ፤ በኋላ ፡
አሳቡን ፡ ከግብፅ ፡ መንግሥት ፡ በሰተደቡብ ፡ ወዳለው ፡ ወደመርዌ ፡ መንግሥት ፡
አቀና ።

ስትራቦን ፡ የሚባለው ፡ እንደጻፈው ፡ አውግስጦስ ፡ በግብፅ ፡ አገር ፡ በነበረበት
ጊዜ ፡ የመርዌን ፡ ግዛት ፡ ከግብፅ ፡ አገናኝቶ ፡ ለሮማ ፡ ለማስገዛት ፡ ሲል ፡ ከርኔሊዎስ ፡
ካዩስ ፡ የሚባለውን ፡ የጦር ፡ አለቃውን ፡ ላከው ። እርሱም ፡ በላዕላይ ፡ ግብፅ ፡ በቴብ
አድርጎ ፡ እስከ ፡ ፊላዬ ፡ በውጊያ ፡ ብዙ ፡ አውራጃ ፡ አስገበረ ።

በዚህ ፡ ዘመን ፡ ከቀድሞዎቹ ፡ ሕንደኬዎችና ፡ የመርዌ ፡ ነገሥታት ፡ የወረደችው ፡
ጌኛዬቱ ፡ ሕንደኬ ፡ የምትባለው ፡ በዙፋኑ ፡ ተቀምጧልች ። እርሷም ፡ ሮማዊው ፡
ጸሐፊ ፡ እንደመሰከረላት ፡ ከወንድ ፡ መሪ ፡ የማታንስ ፡ ጎብዝ ፡ ንግሥት ፡ ነበረች ።
ቀደም ፡ ብለው ፡ ሮማውያኖች ፡ የርሷ ፡ ግዛት ፡ በዋነው ፡ በፊላዬ ፡ በኤሌፋንቲን ፡
በሰይን ፡ ተመሥርተው ፡ ለጌታቸው ፡ ለአውግስጦስ ፡ ሐውልትና ፡ ምስል ፡ እስከ ፡
መሥራት ፡ ደርሰው ፡ ኖሮ ፡ ከንግሥት ፡ ሕንደኬ ፡ የተላኩት ፡ ወታደሮች ፡ ከሮማው
ያኖቹ ፤ ጋር ፡ ተዋግተው ፡ ከኤሌፋንቲንና ፡ ከፊላዬ ፡ በጦርነት ፡ አስወጧቸው ።
ለአውግስጦስ ፡ ተሠርቶ ፡ የነበረውንም ፡ ሐውልት ፡ አፈራረሱት ።

የዚህን ፡ ወረ ፡ ከአውግስጦስ ፡ በታች ፡ ግብፅን ፡ የሚያስተዳድረው ፡ ካዩስ ፡
ፔትሮኒዩስ ፡ የሚባለው ፡ የጦር ፡ አለቃ ፡ በሰማ ፡ ጊዜ ፡ ራሱ ፡ ጦሩን ፡ ከግብፅ ፡
ይዞ ፡ መጥቶ ፡ ከኢትዮጵያውያኑ ፡ ጋር ፡ ተዋግቶ ፡ መልሶ ፡ ከላዕላይ ፡ ግብፅ ፡ አስወ
ጥቶ ፡ እስከ ፡ ናፓታ ፡ አደረሳቸው ።

ይህቹ ፡ ናፓታ ፡ የተባሉት ፡ ከተማ ፡ ጥንት ፡ በነገያንኪዛመን ፡ ዋነኛ ፡ መናገሻ ፡
ከተማ ፡ የነበረች ፡ አሁን ፡ በንግሥቲቱ ፡ ልጅ ፡ የምትተዳደር ፡ ናት ። ፔትሮንዩስ ፡

ወደዚች ፡ ከተማ ፡ መጥቶ ፡ ከበ ፡ አስጨንቆ ፡ ቢዋጋም ፡ የአምላካቸውንም ፡ የአሞንን ፡
 ቤተ ፡ መቅደስንም ፡ ቢያፈርስ ፡ ኢትዮጵያውያኖቹ ፡ ያለዕረፍት ፡ እየተዋጉ ፡ መክ
 ተው ፡ ነበር ፡ ይሁን ፡ እንጂ ፡ ሁለቱም ፡ ጨርሰው ፡ ሳይሸናፍ ፡ የእርቅ ፡ ንግግር ፡ ተገዢ
 መሪ ። የንግሥት ፡ ሕንደኔ ፡ መላክተኞች ፡ ወደፒትሮንዩስ ፡ መጥተው ፡ ዕርቅ ፡
 ሆኖ ፡ ጠነርቱ ፡ ቆመ ። መቼም ፡ የጦርነት ፡ መቆም ፡ ኢትዮጵያውያኑ ፡ ሊገቡ ፡
 በመሥማማታቸው ፡ ሳይሆን ፡ አይቀርም ። በኋላም ፡ በፔትሮንዩስ ፡ አሳሳቢነት ፡
 የንግሥት ፡ ሕንደኔ ፡ መላክተኞች ፡ እስከ ፡ ሳሞስ ፡ (የግሪክ ፡ ደሴት) ፡ ድረስ ፡
 ሄደው ፡ ከአውግስጦስ ፡ ቁጣር ፡ ጋር ፡ ተገናኙ ። እሱም ፡ እነሱን ፡ በየ ፡ ጊዜ ፡
 ደስ ፡ አለው ፡ በጦርነቱ ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ የንግሥቲቱንና ፡ የኢትዮጵያውያኑን ፡
 ብርታት ፡ እየሰማ ፡ በተገዢመሪውና ፡ በስቸገረው ፡ ጦርነት ፡ በልቡ ፡ ሥጋት ፡
 ነበረና ፡ አሁን ፡ ግን ፡ የሰላም ፡ መልክተኞቹ ፡ አለበት ፡ ድረስ ፡ ሄደው ፡ ስለተገ
 ናኙት ፡ ደስ አለው ። ሮማውያኖቹም ፡ የያዙትን ፡ አገር ፡ እንዲያስለቅቅላቸው ፡
 የተጣለውንም ፡ ግብር ፡ እንዲያቃልልላቸው ፡ ተስፋ ሰጥቶ ፡ በሰላምና ፡ በደስታ ፡
 መለሳቸው ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ ይህ ፡ ሁሉ ፡ እርቅና ፡ ድርድር ፡ በኑብያና ፡ በላዕላይ
 ግብ፡ መካከል ፡ ስለአለው ፡ አገር ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ሮማውያን ፡ ወደመርዌና ፡
 ወደ ፡ ዛሬው ፡ ወደኢትዮጵያ ፡ ግዛት ፡ ወሰን ፡ ወደአትባራ ፡ በዩዱም ፡ አልደረሱም ።
 አሁን ፡ ወደሮማ ፡ ታሪክ ፡ እንመለስ ።

አውግስጦስ ፡ ቁጣር ፡ እንጠንዮስንና ፡ ክሌዎፓትርን ፡ ድል ፡ መትቶ ፡ የቀድ
 ሞውን ፡ የግብ፡ የምሥራቅ ፡ ግዛት ፡ ሲያደላድልና ፡ ሲያጠብቅ ፡ ከርሞ ፡ ወደዋ
 ናው ፡ ከተማ ፡ ወደሮማ ፡ ተመለሰ ። ሲመለስም ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ የክብር ፡ አቀባበል ፡
 ተደረገለት ። ቀጥሎም ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ በጄጂኛው ፡ ዓመት ፡ ላይ ፡ በም
 ክር ፡ ቤቱ ፡ ፈቃድ ፡ የንጉሠ ፡ ነገሥትነት ፡ (ኢምፔራቶር) ፡ ማዕርግ ፡ ተቀብሎ ፡
 ነገሠ ። እሱም ፡ በነገሠበት ፡ ዓመት ፡ ጌታችን ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ በናገራት ፡ (ፖለ
 ስቲን) ፡ ተወለደ ። አውግስጦስ ፡ ቁጣርም ፡ ጌታችን ፡ ከተወለደ ፡ በኋላ ፡ እስከ ፡
 ፲፬ ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ ያስተዳደር ፡ የጦር ፡ የሕግ ፡ የግብርና ፡ የቀረጥ ፡ ብዙ ፡ ሥራ ፡
 ስፈጸመና ፡ ከስፈጸመ ፡ በኋላ ፡ ሞተ ።

ስለዚህ ፡ አሁን ፡ የሮማውያንን ፡ መንግሥት ፡ ታሪክ ፡ ከመቀጠላችን ፡ በፊት ፡
 በሮማውያን ፡ ዘመን ፡ ተወልዶ ፡ የዓለምን ፡ ሃይማኖት ፡ የለወጠውን ፡ አዲስ ፡
 ሕግና ፡ ሥርዓት ፡ ለአረመኔው ፡ የዓለም ፡ ሕዝብ ፡ የሰጠውን ፡ የጌታችንን ፡
 የኢየሱስ ፡ ክርስቶስን ፡ ልደት ፡ እንመልከት ። ለነገሩም ፡ መያያዣ ፡ የሚሆነንን ፡ የዕ
 ብራውያንን ፡ አጭር ፡ ታሪክ ፡ እናስቀድም ።

ምዕራፍ ፡ ፵፬ ።

የዕብራውያን ፡ አጭር ፡ ታሪክ ።

የዕብራውያንን ፡ ታሪክ ፡ ከግሪኮችና ፡ ከሮማውያን ፡ በፊት ፡ ከአሶርና ፡ ከባቢ
 ሎን ፡ ቀጥሎ ፡ መጻፍ ፡ ይገባ ፡ ነበር ። ባለፈው ፡ በግብ፡ በአሶርና ፡ በባቢሎን
 ታሪክ ፡ ውስጥ ፡ በየምክንያቱ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ጠቅሰናቸዋል ፡ አሁን ፡ ግን ፡ ወደክርስትና ፡
 ሃይማኖት ፡ ከመምጣታችን ፡ በፊት ፡ ጠቅላላ ፡ ታሪካቸውን ፡ በጭፋ ፡ እንመልከት ።

እንደ፡ ብሉይና ፡ ሐዲስ ፡ አቆጣጠር ፡ አብርሃም ፡ ለአዳም ፡ ጌጅኛ ፡ ትውልድ ፡
 ነው። የርሱም ፡ መኖሪያ ፡ በለፈው ፡ ምዕራፍ ፡ ፲፯ ፡ ላይ ፡ እንደጠቀስነው ፡ በከራን ፡ በኡር ፡
 ከከለዳውያን ፡ ጋራ ፡ ነበር ። ከራን ፡ የሚባለው ፡ ስፍራ ፡ የሚገኘው ፡ ጥንት ፡ በከለዳው
 ያን ፡ በኋላም ፡ ታሪካቸውን ፡ በለፈው ፡ ምዕራፍ ፡ በጠቀስነው ፡ በባቢሎናውያን ፡ ዛሬ ፡
 ሚሶጵታሚያ ፡ ወይም ፡ ኢራክ ፡ በሚባለው ፡ አገር ፡ ውስጥ ፡ ነው ። አብርሃም ፡
 በዚህ ፡ ስፍራ ፡ ከለዳውያን ፡ ከሚባሉት ፡ ጋራ ፡ በልማድም ፡ በዝምድናም ፡ ተሳ
 ስሮ ፡ አብሮ ፡ ተቀምጦ ፡ ሳለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ተገለጠለትና ፡ እንዲህ ፡ ሲል ፡
 አዘዘው ። „ከገርህ ፡ ውጣ ፤ ከዘመዶችህም ፡ ከባትህም ፡ ቤት ፡ ተለይ ፡ እኔ ፡ ወደ ፡
 ማሳይህ ፡ ምድር ፡ ሂድ ፤ ታላቅም ፡ ሕዝብ ፡ አደርግኻለሁ ። ለበረከትም ፡ ትሆናለህ ፡
 ዘፍ ፡ ም ፡ ፀ ፡ ቀ ፡ ፩-፲ ። ይህ ፡ ዘመን ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በሬት ፡ ፲፱፻ ፡ ዓመት ፡
 ግድም ፡ ነው ። እንግዲህ ፡ አብርሃም ፡ በአንዱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ብቻ ፡ ለማምለክና
 እርሱና ፡ ዘሩ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ የተመረጠ ፡ እንዲሆኑ ፡ በተጠራበት ፡ በዚህ ፡
 ዘመን ፤ ከዚህም ፡ ዘመን ፡ ቀደም ፡ ብሎ ፡ በሥራና ፡ በጥበብ ፡ የሰለጠኑት ፡ ታላላቅ
 መንግሥታት ፡ እነግብፅ ፤ እነባቢሎን ፤ እነህንድ ፤ እነቻይና ፡ በያለበት ፡ መኖራቸ
 ውን ፡ ከዚህ ፡ ተደም ፡ የተጻፈው ፡ ስለማይዘነጋ ፡ ሁለተኛ ፡ መድገም ፡ አያስፈልገን
 ምና ፤ የአብርሃምን ፡ ታሪክ ፡ እንቀጥላለን ።

አብርሃም ፡ ከእግዚአብሔር ፡ ዘንድ ፡ አንደ ፡ ታዘዘ ፡ ከወገኖቹ ፡ ከከለዳውያን ፡ ተለ
 ይቶ ፡ ቤተ ፡ ሰቡን ፡ ይዞ ፡ ወንድሙን ፡ ሎ ጥን ፤ ከነቤተ ፡ ሰቡ ፡ አስከትሎ ፡ ወደ ፡ ከነ
 ዓን ፡ አገር ፡ (ዛሬ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወይም ፡ ፓለስቲን ፡ ወደሚባለው) ፡ ሔደ ፡ ተቀ
 መጠ ። በዚያም ፡ ሲኖር ፡ ከሸመገለ ፡ በኋላ ፡ ይስሐቅን ፡ ከሚስቱ ፡ ከሳራ ፤ እስማኤ
 ልን ፡ ከገረዱ ፡ ከአጋር ፡ ወለደ ። ነገር ፡ ግን ፡ ከገረዱ ፡ የተወለደው ፡ ወደ ፡ ሬት ፡
 ለአብርሃምና ፡ ለዘሩ ፡ የተመደበውን ፡ አገርና ፡ ዕድል ፡ አይወርስም ፡ ተብሎ ፡ በእግ
 ዚአብሔር ፡ ትእዛዝ ፡ እስማኤልን ፡ ከነናቱ ፡ አስወጥቶ ፡ ወደ ፡ ፋራን ፡ በረሐ ፡ (ዐረብ)
 ሰደዳቸው ። ዛሬ ፡ እስላሞች ፡ ሁሉ ፡ በእስማኤል ፡ በኩል ፡ የአብርሃም ፡ ልጆ
 ጎና ፡ ወራሾች ፡ ነን ፡ ይላሉ ። ክርስቲያኑ ፡ ሕዝብና ፡ በተለይ ፡ ጌኤሎች ፡ ግን ፡
 በአብርሃም ፡ ልጅነት ፡ የሚመኩት ፡ በደንበኛው ፡ ልጁ ፡ በይስሐቅ ፡ በኩል ፡ የመጣ
 ውን ፡ ትውልድ ፡ በመከተል ፡ ነው ።

ይስሐቅም ፡ ከሚስቱ ፡ ከርብቃ ፡ ኤሳውንና ፡ ያዕቆብን ፡ ወለደ ። ያዕቆብ ፡ የኤ
 ሳው ፡ ታናሽ ፡ ሆኖ ፡ ሳለ ፡ ብዙርናን ፡ በምስር ፡ ወጥ ፡ ከኤሳው ፡ ከገበየ ፡ በኋላ ፡ በሥራ ፡
 ሁለቱን ፡ የእስራኤልን ፡ የነገድ ፡ አባቶች ፡ ወለደ ። ከዐሥራ ፡ ሁለቱም ፡ አንዱ ፡ ከብን
 ያም ፡ በላይ ፡ የመጨረሻው ፡ ልጅ ፡ ዮሴፍ ፡ ነው ። በዛሬ ፡ አባቶች ፡ ዘንድ ፡ እንደ ፡ ተለ
 መደ ፡ ቲንሹን ፡ ዮሴፍን ፡ አባቱ ፡ ያዕቆብ ፡ ከሌሎቹ ፡ አብልጦ ፡ ይወደው ፡ ነበርና ፡
 በዚህ ፡ ቀናት ፡ የያዛቸው ፡ ወንድሞቹ ፡ ከሚድያን ፡ በከነዓን ፡ በኩል ፡ ወደ ፡ ግብፅ ፡
 ለሚሔድ ፡ ነጋዴ ፡ ዮሴፍን ፡ ሸጡት ። ገዥውም ፡ ዮሴፍን ፡ ይዞ ፡ ወደ ፡ አገሩ ፡ ወደ ፡
 ግብፅ ፡ ከገባ ፡ በኋላ ፡ ለጳጳሩ ፡ ሸጠው ። ጳጳሩም ፡ በቤቱ ፡ እንደ ፡ አሸከር ፡ አድ
 ርጎ ፡ አስቀመጠው ። ጌታውም ፡ ለጉዳዩ ፡ ወደ ፡ ውጭ ፡ በሔደበት ፡ ሰዓት ፡ የጌታው ፡

ሚስት ፡ ለሥጋ ፡ ፈቃድ ፡ ተመኘችውና ፡ ጠየቀችው ። እርሱም ፡ «ጊታይ ፡ በያይ ፡ እግዚአብሔር ፡ ያያል» ። የሚል ፡ የሚያስደነግጥ ፡ መልስ ፡ ሰጠና ፡ እንቢ ፡ አላት ። እሷ ፡ ግን ፡ ሳታፍር ፡ ሳትደነግጥ ፡ ለማስገደድ ፡ ልብሱን ፡ ብትይዘው ፡ ልብሱን ፡ ተወላትና ፡ ወደ ፡ ውጭ ፡ ሸሸ ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ጌትዮው ፡ ከመንገድ ፡ ሲገባ ፡ «ይኸ ፡ ለአሸከርነት ፡ ያመጣኸው ፡ ዕብራዊ ፡ ካላነቅሁኸ ፡ ብሎ ፡ ስንተናነቅ ፡ ብሎኸበት ፡ ልብሱን ፡ ጥሎልኝ ፡ ሔደ ። ብላ ፡ አሳየችው ። ጌትዮውም ፡ ነገሩን ፡ ሳይመረምር ፡ የሚሰቱን ፡ ቃል ፡ ብቻ ፡ በማመን ፡ ጸድቀን ፡ እንደ ፡ ኅጢአተኛ ፡ እወህኒ ፡ ቤት ፡ አገባው ። ከዚህ ፡ ከወህኒ ፡ ቤት ፡ በሕልም ፡ አፈታት ፡ ምክንያት ፡ ወጥቶ ፡ ከግብፅ ፡ ንጉሥ ፡ ከፈርዖን ፡ ጋራ ፡ ተዋወቀና ፡ በለሻል ፡ ሆነ ። ቀጥሎም ፡ የንጉሡ ፡ የፈርዖን ፡ እንደራሴ ፡ ለመሆን ፡ በቃ ።

በመገናኛው ፡ ክፍል ፡ በምዕራፍ ፡ ፮ ፡ እንዳመለከትነው ፡ በዚህ ፡ ዘመን ፡ ግብፅን ፡ ይገዙ ፡ የነበሩት ፣ ከምሥራቅ ፡ የመጡት ፡ የሂክሶስ ፡ ነገሥታት ፡ (ሐፒር) ነበሩ ፡ እንጂ ፡ ያገር ፡ ተወላጆች ፡ አልነበሩም ።

በዚህ ፡ ዘመን ፡ በከነዓን ፡ አገር ፡ ረኃብ ፡ ተነሥቶ ፡ ነበርና ፡ የሚሸመት ፡ እኸል ፡ ለመፈለግ ፡ የሸጡት ፡ ወንድሞቹ ፡ ከከነዓን ፡ ወደ ፡ ግብፅ ፡ መጡ ። እርሱም ፡ ወንድሞቹን ፡ ዐወቃቸው ፣ የሚፈልጉትንም ፡ እኸል ፡ ሰጣቸው ። የአባቱንም ፡ ሕይወት ፡ ጠይቆ ፡ ከተረዳ ፡ በኋላም ፡ ከአባታቸው ፡ ከያዕቆብና ፡ ከሚስቶቻቸው ፡ ጋራ ፡ ከከነዓን ፡ ወደ ፡ ግብፅ ፡ መጥተው ፡ እንዲቀመጡ ፡ ነገራቸው ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ከእግዚአብሔር ፡ ለአባታቸው ፡ ለአብርሃምና ፡ ለዘሩ ፡ የተሰጣቸውን ፡ አገራቸውን ፡ ከነዓንን ፡ ትተው ፡ በጎጂ ፡ ዓመት ፡ ግድም ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ ያዕቆብና ፡ ልጆቹ ፡ በድምሩ ፡ ፸ ፡ ነፍስ ፡ ሆነው ፡ ግብፅ ፡ መጥተው ፡ ተቀመጡ ። በግብፅ ፡ ፱፻ ፡ ዓመት ፡ ያኸል ፡ እንደ ፡ ተቀመጡ ፡ ዘራቸው ፡ በረከተና ፡ የግብፅን ፡ መንግሥት ፡ እማሥጋት ፡ ደረሱ ። ስለዚህ ፡ በበረከቱበት ፡ በመጨረሻ ፡ ጊዜ ፡ የነበረው ፡ የግብፅ ፡ ንጉሥ ፡ በምዕራፍ ፡ ፰ ፡ የጻፍነው ፡ ዳግማዊ ፡ ራምሴስ ፡ በእስራኤሎች ፡ ላይ ፡ በኃዘን ፡ እስኪጮሁ ፡ ድረስ ፡ አገዛዝ ፡ አጸናባቸው ። እግዚአብሔር ፡ ግን ፡ ለበረከት ፡ ትሆናላችሁ ፡ ብሎ ፡ ለራሱ ፡ አምልኮ ፡ የመረጣቸው ፡ ሕዝቦች ፡ ናቸውና ፡ ሥቃያቸውን ፡ ተመልክቶ ፡ አዘነላቸው ። በሙሴም ፡ አማካይነት ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ ተአምራት ፡ ከግብፅ ፡ አወጣቸው ። ወደ ፡ ራትም ፡ የሚተዳደሩበትን ፡ ሕግ ፡ በሙሴ ፡ አማካይነት ፡ ሰጣቸው ። ከዚያም ፡ በኢያሱ ፡ መሪነት ፡ የከነዓንን ፡ ነገሥታት ፡ አሸንፈው ፡ ለአባታቸው ፡ ወደ ፡ ተሰጠው ፡ ወደ ፡ ከነዓን ፡ አገር ፡ ገቡ ።

በአብርሃምና ፡ በያዕቆብ ፡ ጊዜ ፡ ያንድ ፡ የትልቅ ፡ ሰው ፡ ቤተ ፡ ሰብ ፡ ብቻ ፡ የነበሩት ፡ አሁን ፡ ግን ፡ ከያዕቆብ ፡ እስከ ፡ ሳሙኤል ፡ ድረስ ፡ ፷፻ ፡ ዓመት ፡ በሚያኸል ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ በርክተው ፡ መንግሥት ፡ ለማቆም ፡ በቁ ። ስለዚህ ፡ በመገናኛው ፡ ጊዜ ፡ በነገዴዎን ፣ በነሰምሶን ፡ በመሳፍንቱ ፣ ከዚያም ፡ በነኤሊ ፣ በነሳሙኤል ፡ በካህናቱ ፡ ሲተዳደሩ ፡ ቁይተው ፡ በመጨረሻ ፡ እንደ ፡ ጎረቤቶቻቸው ፡ እንደ ፡ ፍልስጥኤማውያን ፡ እንደ ፡ ሞዓብውያንና ፡ እንደ ፡ አሶራውያን ፡ «ንጉሥ» ፡ ይደረ

ግልገገ ፡ ብለው ፡ ጠየቁና ፡ በእግዚአብሔር ፡ ፈቃድ ፡ ሳክል ፡ በመገመሪያ ፡ ነገሠ ።
 ከዚያም ፡ ዳዊት ፡ ቀጥሎም ፡ ልጁ ፡ ሰሎሞን ፡ ነገሠ ። በዳዊትና ፡ በሰሎሞን ፡ ዘመን ፡
 መንግሥት ፡ የእስራኤል ፡ ልጆች ፡ መንግሥታቸው ፡ ታላቅ ፡ መሆኑ ፡ በሁሉ ፡ ዘንድ ፡
 ታወቀ ። እነዚህ ፡ የእስራኤል ፡ ዘሮች ፡ ምንም ፡ እንኳን ፡ ቀድሞ ፡ በግብፅና ፡ በሲና ፡
 በረሐ ፡ በኋላም ፡ በአገራቸው ፡ በከነዓን ፡ ሳሉ ፡ እንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ አብረው ፡ በአ
 ሉት ፡ ሕዝብ ፡ ልማድና ፡ አምልኮ ፡ እየተዋጡ ፡ ጣዖት ፡ ማምለካቸው ፡ ባይቀር ፡
 ከአብርሃም ፡ ገምሮ ፡ እስከዚህ ፡ እስከ ፡ ሰሎሞን ፡ መንግሥት ፡ ድረስ ፡ ከሰሎሞን ፡
 ገምሮም ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ ድረስ ፡ በአንዱ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ያመልክሉ ። በሰሎሞ
 ንም ፡ ጊዜ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ትልቅ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ተሠራ ። ስለዚህ ፡ የእ
 ውነተኛው ፡ እግዚአብሔርና ፡ የነሱም ፡ የዳዊትና ፡ ይልቁንም ፡ የሰሎሞን ፡ ስም ፡
 በዓለም ፡ ታወቀ ። ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ በሺ ፡ ዓመት ፡ ላይ ፡ ንግሥታ
 ቸን ፡ ንግሥተ ፡ ሳባ ፡ የሰሎሞንን ፡ ጥበብ ፡ ለማየት ፡ ወደ ፡ ፓለስቲን ፡ ከተማ ፡
 ወደ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ የሔደችው ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ነው ።

ነገር ፡ ግን ፡ ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ የተነሡት ፡ የሰሎሞን ፡ ተከታዮች ፡ አንዳንድ ፡ ነገ
 ሥታት ፡ የጎረቤቶቻቸውን ፡ የጠርቦንና ፡ የሲያናን ፡ የባቢሎንንም ፡ አማልክት ፡ ብኤ
 ልንና ፡ ሞሎክን ፡ እያመለኩ ፡ እግዚአብሔርን ፡ አሳዘኑት ። አንዱ ፡ ንጉሥ ፡ ተነ
 ሥቶ ፡ ለጣዖት ፡ አትሰገድ ፡ አታምልክ ፤ የሰገድህ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በአሕዛብ ፡
 እጅ ፡ ትወድቃለህ ፡ የሚለውን ፡ የአሪትን ፡ ቃል ፡ በከሆናቱና ፡ በነቢያቱ ፡ አፍ ፡ ለሕ
 ዝቡ ፡ እያስነበበ ፡ ጣዖታቱን ፡ እንዲያጠፋና ፡ ሕዝቡ ፡ እውነተኛውን ፡ እግዚአብ
 ሔርን ፡ ብቻ ፡ እንዲያመልኩ ፡ ሲያደርግ ፤ አንዱ ፡ ንጉሥ ፡ ደግሞ ፡ የማይታየውን ፡
 እውነተኛውን ፡ እግዚአብሔርን ፡ ከማምለክ ፡ የሚታየውን ፡ ሐሰተኛውን ፡ ጣዖት ፡
 ማምለክ ፡ ስለ ፡ መረጠና ፡ ሕዝቡም ፡ ስለ ፡ ተከተለው ፡ እስራኤል ፡ ከአምላካቸው ፡
 ከእግዚአብሔር ፡ ተጣሉ ። የውድቀታቸውም ፡ ዋዜማ ፡ ሲሆን ፡ አሁለት ፡ መከ
 ፈል ፡ ገመሩ ። ከሙሴ ፡ ገምሮ ፡ እስከ ፡ ሰሎሞን ፡ ድረስ ፡ በ፩ ፡ መሪ ፡ ይተዳደሩ ፡
 የነበረው ፡ አሁን ፡ በሮብዓም ፡ ዘመን ፡ አሁለት ፡ ተከፈሉና ፡ ፀሥሩ ፡ ነገዶች ፡ ከኢየ
 ሩሳሌም ፡ በሰሜን ፡ በኩል ፡ ያላውን ፡ ሰማርያን ፡ ያዙ ። የመገመሪያውም ፡ ንጉሣ
 ቸው ፡ ኢዮርብዓም ፡ ሆነ ። ሁለቱ ፡ የይሁዳና ፡ የብንያም ፡ ወገኖች ፡ በታችኛው ፡
 በዚህ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ቀርተው ፡ ለየብቻ ፡ ይተዳደሩ ፡ ገመር ። ስማቸውም ፡ የላይ
 ኛው ፡ የእስራኤል ፡ መንግሥት ፡ የታችኛው ፡ የይሁዳ ፡ መንግሥት ፡ ይባል ፡ ገመር ።

እነዚህ ፡ አሁለት ፡ የተከፈሉት ፡ መንግሥታት ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ እየተጣሉ ፡
 እርስ ፡ በራሳቸው ፡ ሲዋጉ ፤ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ እየተፋቀሩ ፡ አንድነት ፡ ሆነው ፡ የእስራ
 ኤልን ፡ መንግሥት ፡ ጠላት ፡ አሰርን ፡ የይሁዳን ፡ መንግሥት ፡ ጠላት ፡ ባቢሎንን ፡
 ሲወጉ ፡ ብዙ ፡ ዘመን ፡ በነፃነት ፡ ቁዩ ። ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ግን ፡ ነፃነታቸው ፡ በአሰርና ፡ በባ
 ቢሎን ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ እንዳመለከትነው ፡ ተደምስሶ ፡ በሰማርያ ፡ ከነገሡት ፡ ነገሥ
 ታት ፡ እነአክዓብ ፡ (አሐብ) ፡ በይሁዳ ፡ ከነገሡት ፡ እነሮብዓም ፤ እነምናሴ ፡ «እኔ ፡ ነኝ ፡
 አምላካችሁ ፡ ከባርነት ፡ ቤት ፡ ከምድረ ፡ ግብፅ ፡ ያወጣኋችሁ ፤ ከኔ ፡ በቀር ፡ ለሌ

ሎች ፡ አማልክት ፡ አትስገዱ ፡ ያለውን ፡ ችላ ፡ እያሉ ፡ ሞሎክንና ፡ ብሄልን ፡ እያመለኩ ፡ ስለ ፡ አስቸገሩት ፤ በወሰናቸው ፡ ያሉት ፡ በእርሱ ፡ የማያመልኩት ፡ የአሰርና ፡ የባቢሎን ፡ መንግሥታት ፡ እንዲያይሉባቸው ፡ አደረገ ።

ስለዚህ ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ በምዕራፍ ፡ ፲፫-፲፮ ፡ እንዳመለከትነው ፡ በሰሜን ፡ ያለውን ፡ የእስራኤልን ፡ መንግሥት ፡ አሶራውያን ፤ በደቡብ ፡ በኩል ፡ ያለውን ፡ የይሁዳን ፡ መንግሥት ፡ በባቢሎናውያን ፡ በጦርነት ፡ ደመሰሱት ። በሰሎሞን ፡ ጊዜ ፡ አምሮ ፡ የተወራውም ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ፈረሰ ። የዚህ ፡ ቤተ ፡ መቅደስና ፡ የነገሥታቱም ፡ መግሪያ ፡ ከነገሥታቱና ፡ ከሕዝቡ ፡ ጋራ ፡ በምርኮ ፡ ወደ ፡ ባቢሎን ፡ ተጋዘ ። ወደ ፡ ኢየሩሳሌምም ፡ ከባቢሎን ፡ ከአሰር ፡ ከሰማርያ ፡ ደብዳቤ ፡ ዘሮች ፡ ከሰሜን ፤ የኤዶም ያስ ፡ ሰዎች ፡ ከደቡብ ፡ እየመጡ ፡ በየቀኑ ፡ ተሰደዱበት ።

እንግዲህ ፡ እስከ ፡ አሁን ፡ ድረስ ፡ ምንም ፡ እንኳን ፡ በየስፍራቸው ፡ የሰዎቹ ፡ መኖር ፡ የታወቀ ፡ ቢሆን ፡ ፋርስኞች ፡ ግሪኮችም ፡ ሮማውያንም ፡ ታናሽ ፡ እስያንና ፡ የአፍሪካን ፡ ሰሜን ፡ ወረው ፡ ገና ፡ በገናንነት ፡ አልተነሡም ። ነገር ፡ ግን ፡ ከኋላ ፡ ከረዥም ፡ ጊዜ ፡ በግምት ፡ ከ፬ ፡ ሺሕ ፡ ዓመት ፡ ገምሮ ፡ እስከ ፡ አሁን ፡ እስከ ፡ ጌኛው ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ የታወቁም ፡ ሥልጣኔም ፡ ኃይልም ፡ ያላቸው ፡ ግብፅ ፤ አሰር ፡ ባቢሎን ፤ ኢትዮጵያ ፡ (ናፓታ) ፤ ህንድ ፡ ቻይና ፤ ናቸው ። ነገር ፡ ግን ፡ በኋላ ፡ የታናሽ ፡ እስያን ፡ አገሮችና ፡ ግብፅን ፡ እስራኤሎችን ፡ ጭምር ፡ ቀጥቆጦ ፡ የገዛውን ፡ በነፍሱከደነጸር ፡ ጊዜ ፡ የገነነውን ፡ የባቢሎንን ፡ መንግሥት ፡ የሚጥል ፡ የፋርስ ፡ መንግሥት ፡ ተነሣ ። በአለፈው ፡ በየምዕራፉ ፡ እንዳስረዳነው ፡ ከፋርስ ፡ በፊት ፡ ጎረቤቱ ፡ የሚደን ፡ (ሚድያ) ፡ መንግሥት ፡ ለጥቂት ፡ ዘመን ፡ አይሎ ፡ ነበር ። እስከ ፡ ባቢሎንና ፡ እስከ ፡ አሰር ፡ እስከ ፡ ኢየሩሳሌምም ፡ ደርሶ ፡ ነበር ። ፋርስንም ፡ የራሱ ግዛት ፡ አድርጎት ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን ፡ ፋርሶች ፡ ጊዜ ፡ ሲመቻቸው ፡ ከውስጣቸው ፡ ቁርስ ፡ የሚባለውን ፡ ብልጎ ፡ ንጉሥ ፡ ባነገሡ ፤ ጊዜ ፡ የሚደንም ፡ የአሰርም ፡ የባቢሎንም ፡ ትልቅነት ፡ ወደ ፡ ውድቀት ፡ ማዘንበል ፡ ዝመረ ።

ቁርስ ፡ ከክርስትና ፡ በፊት ፡ በጆፆ፤ ዓመት ፡ በፋርስ ፡ ላይ ፡ ነገዳና ፡ መዝገመሪያ ፡ የሚደንን ፡ ቀጥሎ ፡ የልዳን ፡ መንግሥት ፡ አሸንፎ ፡ ያዘ ። ከዚያም ፡ በናቡናኢድ ፡ ዘመን ፡ መንግሥት ፡ ትልቁን ፡ የባቢሎንን ፡ ከተማ ፡ በጆፆ፤ ዓመት ፡ ከቦ ፡ አስጨነቀ ። በመጨረሻም ፡ በጦር ፡ ኃይል ፡ አሸንፎ ፡ ያዘና ፡ ትልቁን ፡ የባቢሎንን ፡ ግዛት ፡ የፋርስ ፡ የአውራጃ ፡ ግዛቱ ፡ አደረገው ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ በናቡከደናጸር ፡ ጊዜ ፡ በምርኮ ፡ የሄዱት ፡ የኢየሩሳሌም ፡ (የእስራኤል) ፡ ሹማምንት ፡ ተፈትተው ፡ ሁሉም ፡ ተሰብስበው ፡ ዕድል ፡ አድራጊው ፡ እቁርስ ፡ ፊት ፡ በቀረቡና ፡ ባያቸው ፡ ጊዜ ፡ አዘነላቸው ።

ስለዚህ ፡ ምርኮኞቹ ፡ ጌኤሎች ፡ አለቆቻቸውን ፡ ዕዝራን ፡ ነሕምያን ፡ ዘሩባቤልን ፡ ይዘው ፡ በነፃነት ፡ ወደ ፡ አገራቸው ፡ ወደ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ እንዲመለሱ ፡ ፈቀደላቸው ። ከኢየሩሳሌም ፡ ቤተ ፡ መንግሥትና ፡ ከቤተ ፡ መቅደስም ፡ ተዘርፎ ፡ በባቢሎን ፡ ከተማ ፡ ለጊዜው ፡

የተገኘውን ፡ ንዋዩ ፡ ቅድሳት ፡ ይዘው ፡ ሄደው ፡ የፈረሰውን ፡ የእግዚአብሔርን ፡
 ቤተ ፡ መቅደስ ፡ መልሰው ፡ እንዲሠሩ ፡ አዘዘቸው ። ከራሱም ፡ እርዳታ ፡ ጨመ
 ረላቸው ። እስራኤሎችም ፡ ቁጥርን ፡ ተሰናብተው ፡ በሹማምንቱ ፡ በነዘሩባቤል ፡
 በሊቀ ፡ ክህናቱም ፡ እየተመሩ ፡ በደስታ ፡ ወደ ፡ አገራቸው ፡ ወደ ፡ ኢየሩሳሌም ፡
 ተመልሰው ፡ የከተማውንና ፡ የቤተ መቅደሱን ፡ ሥራ ፡ ገመሩ ። ሥራውንም ፡
 እጅ ። በእጅ ብለው ፡ ቅጥሩን ፡ ሠርተው ፡ አዳረሱት ። ዳሩ ፡ ግን ፡ በመካከሉ ፡
 የሚያሳዝን ፡ ነገር ፡ መጣ ። «እነዚህ ፡ ሰዎች ፡ ከተማቸውንና ፡ ቅጥራቸውን ፡
 ሠርተው ፡ ከፈጸሙ ፡ በኋላ ፡ አይታዘዙልህም ፡ የቀድሞ ፡ ታሪካቸውንም ፡ ስን
 መረምር ፡ አዋኪ ፡ ሰዎች ፡ መሆናቸውን ፡ ተረድተናል » ብለው ፡ ነገረ ፡ ሠሪዎችና ፡
 የፋርስ ፡ መንግሥት ፡ ተመልክቻች ፡ ለንጉሠ ፡ ላኩ ። ንጉሥም ፡ ምንም ፡ ደግና ፡
 ብልጻ ፡ በሆነ ፡ በእንደዚህ ፡ ያለ ፡ ዘውዱንና ፡ ገዥነቱን ፡ በሚያሠጋ ፡ ነገር ፡
 መገንገኑ ፡ አይቀርምና ፡ ሥራው ፡ ይቁም ፡ የሚል ፡ ትእዛዝ ፡ አስተላለፈ ።
 በሆነም ፡ በቁጥርምና ፡ በዳርዮስም ፡ ጊዜ ፡ ሲከለከልም ፡ ሲፈቀድም ፡ በቀን ፡
 ብዛት ፡ የኢየሩሳሌም ፡ ከተማና ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ተሠርቶ ፡ አለቀ ። ይህ ፡
 ሁሉ ፡ በብሉይ ፡ ኪዳን ፡ በመጽሐፈ ፡ ነገሥትና ፡ በመጽሐፈ ፡ ዕዝራ ፡ በመጽ
 ሐፈ ፡ ዜና ፡ መዋዕል ፡ በመጽሐፈ ፡ መቃብያንና ፡ በዜና ፡ አይሁድም ፡ ተጽፏ
 ልና ፡ በየምዕራፉ ፡ በዝርዝር ፡ ይገኛል ።

የፋርስ ፡ መንግሥት ፡ በቁጥርና ፡ በነዳርዮስ ፡ ዘመን ፡ ትልቅ ፡ የንጉሠ ፡
 ነገሥት ፡ መንግሥት ፡ ሆኖ ፡ እስከ ፡ ፫፻፴፬ ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ ከቁየ ፡ በኋላ ፡
 በዚህ ፡ ዘመን ፡ በግሪኮች ፡ ምዕራፍ ፡ ውስጥ ፡ እንደ ፡ ጠቀሰነው ፡ ከመቄዶንያ ፡
 (ግሪክ) ፡ ትልቁ ፡ እስክንድር ፡ ተነሥቶ ፡ ጦሩን ፡ ይዞ ፡ ከመጨረሻው ፡ ከፋርስ ፡
 ንጉሥ ፡ ከዳርዮስ ፡ ፫ኛ ፡ ጋራ ፡ ተጋጥሞ ፡ ማሸነፉን ፡ እስክንድርም ፡ የዳርዮ
 ስን ፡ ጦር ፡ ካሸነፈ ፡ በኋላ ፡ የፋርስና ፡ የግዛቱ ፡ የባቢሎን ፡ የአሶር ፡ የፓለስ
 ቲን ፡ የግብፅ ፡ ባለቤት ፡ ሆኖ ፤ እስከ ፡ ህንድ ወንዝ ፡ ድረስ ፡ መግፋቱን ፤ እስ
 ክንድር ፡ በነገሠ ፡ በ፲፫ ፡ በተወለደ ፡ በ፴፫ ፡ ዓመቱ ፡ ስለ ፡ ሞተ ፡ ግዛቱን ፡
 «ዲያዶክ» ፡ የሚባሉት ፡ የጦር ፡ አለቆች ፡ ተከፋፍለው ፡ እስከ ፡ ሮማውያን ፡ መም
 ጣት ፡ ድረስ ፡ መግዛታቸውን ፡ በመገመረያው ፡ ክፍል ፡ በየምዕራፉ ፡ በሰፊው ፡
 አንብበናል ።

በፓለስቲን ፡ ያሉት ፡ እስራኤሎች ፡ ከባቢሎን ወደ ፡ ፋርስ ፡ ከፋርስ ፡ ወደ ፡ ግሪክ ፡
 (ከገዥ ፡ ወደ ፡ ገዥ) ከዚያም ፡ ወዲህ ፡ ቶሎሚውስ ፡ (በጥሊዋስ) በሚባሉት ፡ በግብፅ ፡
 ገዥዎች ፡ ቀጥሎ ፡ ደግሞ ፡ ሴሌውሲድ ፡ በሚባሉት ፡ በሶርያ ፡ ነገሥታት ፡ ውስጥ ፡
 ጥገኛም ፡ ተገዥም ፡ እየሆኑ ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ የሁለቱንና ፡ የአንደኛውን ፡
 መቶ ፡ ዓመት ፡ ጊዜያቸውን ፡ አሳለፉ ።

ቶሎሚውስና ፡ ሴሌውሲድ ፡ የሚባሉት ፡ የትልቁ ፡ እስክንድር ፡ ፪ ፡ የጦር ፡
 አለቆች ፡ ነበሩ ። እስክንድር ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ ቶሎሚውስ ፡ በግብፅ ፡ ነገሠና ፡

ቶሎሜይ ፡ የተባለውን ፡ ሴሌውኩስ ፡ በአሶርና ፡ በባቢሎን ፡ ነግሦ ፡ ሴሌ
ውሲድ ፡ የተባለውን ቤተ ፡ መንግሥት ፡ (ዲናስቲ) የመሠረቱ ፡ ናቸው ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ሮማውያን ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ እንዳልነው ፡ ከኢጣሊያ ፡ ተነ
ሥተው ፡ እነሺፒዮኔ ፡ የአፍሪካን ፤ ሰሜን ፤ እነማሪዮ ፡ እነቼዛሬ ፡ አታሺያኖ ፡
የፈረንሳዊን ፡ የኤስፓኝን ፡ የእንግሊዝን ፡ (ጋልያና ፡ ብሪታንያን ፡ ኤስጳንያን) ፤
እነሲላ ፡ እነፖምፔዎ ፡ የባልካንን ፡ አገሮችና ፡ የታናሽ ፡ እስያን ፡ መንግሥታት ፡
ሲወሩ ፡ ይህ ፡ በመጨረሻ ፡ ስሙን ፡ የጠራነው ፡ ፖምፔዎ ፡ (ዮሐንስ ፡ መደ
ብር ፡ ፋምፍዮስ ፡ የሚለው) ፡ እንደ ፡ ኤውሮፓ ፡ አቁጣጠር ፡ በ፳፪ ፡ ዓመት ፡
ላይ ፡ ድል ፡ አድርጎ ፡ ፓለስቲንን ፡ ያዘ ።

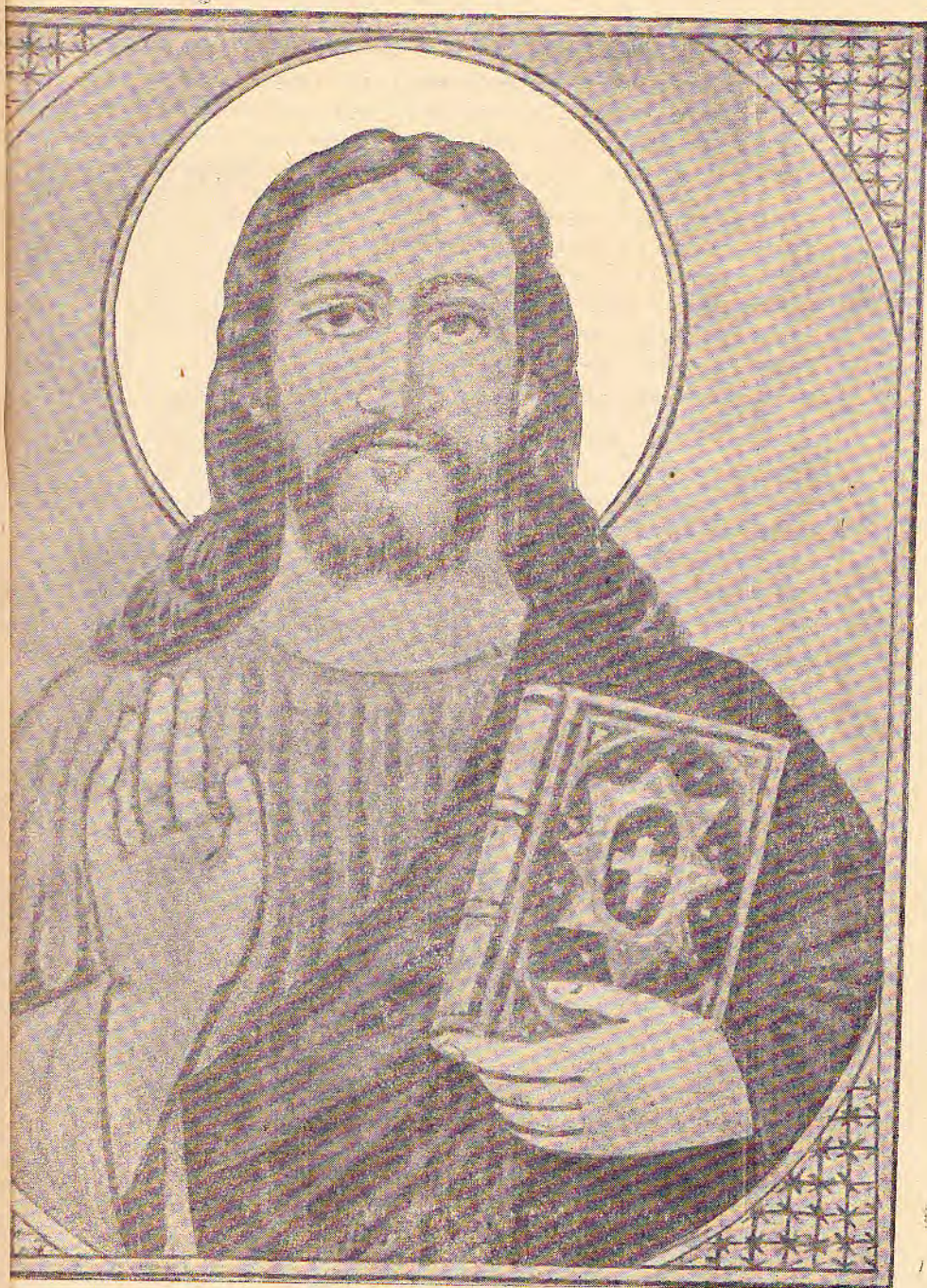
ከዚህ ፡ በኋላ ፡ በ፳፱ ፡ ዓመት ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ ሮማውያንን ፡ ከዮ
ጁሊዎ ፡ ቼዛሬ ፡ አታሺያኖ ፡ የሚሉት ፡ በኋላ ፡ ግርማ ፡ ያለው ፡ ጠቅላይ ፡
አለቃ ፡ ለማለት ፡ "አውግስቶስ" ፡ የሚባል ፡ የማዕርግ ፡ ስም ፡ የተጨመረለት ፡ እኛ
ኢትዮጵያውያን ፡ በዚህ ፡ ይዘታ ፡ አውግስቶስ ፡ ቁሳር ፡ የምንለው ፡ በሮማ ፡
ነገሠ ። ከአውግስቶስ ፡ ቁሳር ፡ ንጉሥ ፡ ቀደም ፡ ብሎ ፡ በዩልዮስ ፡ ቁሳር ፡ ጊዜ
በሮማ ፡ የበላይ ፡ ገዥነት ፡ ውስጥ ፡ ትልቁ ፡ ሄሮድስ ፡ የሚባለው ፡ ንጉሥ ፡
ተብሎ ፡ ከሮማ ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ በአርባ ፡ ዓመት ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ ተፈ
ቅዶ ፡ በይሁዳ ፡ (ፓለስቲን) ፡ ተኾኗል ።

ሄሮድስ ፡ የኤዶምያስ ፡ ተወላጅ ፡ ነው ። የኤዶምያስም ፡ ዘር ፡ ከያዕቆብ ፡
ታላቅ ፡ ወንድም ፡ ከኤሳው ፡ ትውልድ ፡ የመጣ ፡ ነው ፡ ይባላል ።

ሄሮድስ ፡ በይሁዳ ፡ በነገሠ ፡ ጊዜ ፡ የግሪክና ፡ የሮማን ፡ ሥልጣኔ ፡ በአገሩ ፡
ለማስገባት ፡ ፈቃደኛ ፡ ሆነ ። በሮማ ፡ የነገሠውን ፡ አውግስቶስ ፡ ቁሳርንም ፡
ከልቡ ፡ ይወደው ፡ ነበርና ፡ በቀያፋ ፡ በታች ፡ እባሕር ፡ ጻር ፡ የምትገኘዋን ፡
ከተማ ፡ አሠርቶ ፡ ለእርሱ ፡ ስም ፡ መታሰቢያ ፡ እንድትሆን ፡ ቁሳርያ ፡ ብሎ ፡
ሰየማት ። በዚህ ፡ ሁሉ ፡ ምክንያት ፡ ሄሮድስ ፡ በሮማውያን ፡ ዘንድ ፡ የታመ
ነና ፡ የተወደደ ፡ ሆኖ ፡ በፓለስቲን ፡ በንጉሥነት ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ቁየ ። እንዲ
ሁም ፡ ምንም ፡ እንኳን ፡ በሕርዩና ፡ ምግባሩ ፡ እንደ ፡ ወገኖቹ ፡ እንደ ፡ ኤዶ
ምያስ ፡ ቢሆን ፤ ሃይማኖቱ ፡ ወደ እስራኤል ፡ የሚያደላ ፡ ስለነበር ፡ የአይሁ
ድን ፡ ሃይማኖትና ፡ ልማድ ፡ ያከብር ፡ ነበርና ፡ እነሱም ፡ እርሱን ፡ ይፈሩትና ፡
ያከብሩት ፡ ነበር ። ዛሬ ፡ ግን በክርስቲያኖች ፡ ዘንድ ፡ ጌታችን ፡ የተወለደ ፡
ጊዜ ፡ ንጉሥ ፡ የሚሆን ፡ ሕፃን ፡ ተወለደ ፡ ማለትን ፡ ስምቶ ፡ ከኔ ፡ በቀር ፡
ማን ፡ ንጉሥ ፡ ሊሆን ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ጌታችንን ፡ አብሮ ፡ ያገኘ ፡ መስሎት ፡
ብዙ ፡ ሕፃናት ፡ በማስፈጀቱ ፡ ለወዳጁ ፡ ለሄሮድያስ ስል የዮሐንስ ፡ መጥምቁን ፡
ራስ ፡ በማስቆረጡ ፡ እንደ ፡ ትልቅ ፡ ጨካኝና ፡ አመፀኛ ፡ የተቁጠረ ፡ ሰው ፡
ነው ።

እነሆ ፡ በጭሩ ፡ በመጽሐፍ ፡ ቅዱስ የሚገኘው ፡ የጳኤሎች ታሪክ ፡ ይህ ፡ ነው ።
ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ባለው ፡ ምዕራፍ ፡ ስለ ፡ ክርስትና ፡ አመሠራረት ፡ እንመልከት ።

አማልክትን ፡ ያሸነፈው ፡ እውነተኛው ፡ አምላክ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ።

አሳዳጅ ፡ የዳዎሎስ ፡ የሕይወት ፡ ታሪክ ።

ዕብራይ፣ ስሙ ፡ ሳውል ፡ ሮማዊ ፡ ስሙ ፡ ጳውሎስ ፡ በተርሶስ ፡ (ዛሬ ፡ በቱርክ ፡ ውስጥ) ፡ ከሚቃወሙ ፡ ክንድ ፡ ሸማኔ ተወልዶ ፡ ካደገ ፡ በኋላ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ንጋዳት ፡ ከገማል ኤል ፡ ተማረ ። በለኦሪትና ፡ በለሙሴ ፡ ክፍ ፡ ያለ ፡ ቅናት ፤ በዘመኑ ፡ ስለተፈጠረው ፡ የክርስትና ፡ ሃይማኖት ፡ የበዛ ፡ ጥላቻ ፡ ነበረው ። በለዚህ ፡ ክርስቲያኖችን ፡ ማባረር ፤ ማስር ፤ ማጉላላት ፡ ሥራዬ ፡ ብሎ ፡ ጭት ፡ ነበር ።

ለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ ፍደ ፡ ደማስቆ ፡ ሲሄድ ፡ እከተማዬቱ ፡ ለደርሰ ፡ ሲል ፡ የሚያንፀባርቅ ፡ ብርሃን ፡ መታወኖ ፡ ወደቀ ። በመሬት ፡ ላይ ፡ እንደተኛ ፡ በሰማይ ፡ ላለው ከኢየሱስ ፡ ጋራ ፤ አሳብ ፡ ለአሳብ ፡ እንደዚህ ፡ ሲል ፡ ተሰዋወጠ ።

ኢየሱስ—ሳውል ሳውል ፡ ለምን ፡ ታሳይደኛለህ ። ሳውል—አንተ ፡ ማንህ ፡ አሴቱ ። ኢየሱስ—እኔ ፡ ኢየሱስ ፡ ነኝ ፡ አንተ ፡ የምታሳይደኝ ። በተሰለ ፡ ብረት ፡ ላይ ፡ ብትረግጥ ፡ ላንተ ፡ ይብስብሃል ።

ሳውል—ምን ፡ እንዳደርግ ፤ ትፈቅዳለህ ።

ኢየሱስ—ወደ ደማስቆ ፡ ከተማ ፡ ግባ ፤ ልታደርገው ፡ የሚገባ ህን ፡ ሐናንያ ፡ ይነግርሃል ። የሐዋ ፡ ሥራ ፡ ም ፡ ይ ።

በዚህ ሳይነት ፡ ጳውሎስ ፡ ክርስትናን ፡ የተቀበለው ፡ ከክርስቶስ ፡ ነው ፡ ማለት ፡ ይቻላል። ገርግር ፡ ነገር ፡ ከሐናንያ ፡ ማጥናት ፡ እርግጥ ፡ ነው ። ከዚህ ፡ ጊዜ ፡ ዝምሮ ፡ ፍጹም ፡ ክርስቲያን ፡ ትጉህ ፡ ሐዋርያ ፡ ሆነ። ያለ ፡ ስረፍት ፡ የግሪኮችና ፡ የሮማውያን ፡ አማልክት ፡ እነዘውሱ ፤

እነአርጢሚዲስ ፡ የአሶራውያንና ፡ የሲዶኖውያን ፡ አማልክት ፡ እነአስታርት ፡ እነበዓል ፡ የገንጉባቸውን ፡ ከተሞች ፡ ያለሰረፍት ፡ እየዘረ ፡ የነዚህን ፡ ከንቱነት ፡ የክርስቶስን ፡ አዳኝነት ፡ በቃልም ፡ በጽሕፈትም ፡ መስከረ ፡ ለአባቶቹ ፡ ለሰብራውያንም ፡ በብሉይ ፡ ሐዲስ ፡ መተካቱን ፡ ለመንግር ፡ እልፈራም ። በለክርስቶስና ፡ በለወንጌል ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ተገረፈ ፤ በቀግርያ ፡ ታወረ ፤ በሮማ ፡ በሰይፍ ፡ አንገቱን ፡ ተቆርጦ ፡ ሞተ ።

ነገር ፡ ግን ፡ በደረሰባቸው ፡ ከተሞች ፡ ሁሉ ፡ ክርስቶስን ፡ ሳያሳምን ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ሳይመሠርት ፡ አያልፍም ፡ ነበር ። እስከ ፡ ዛሬ ፡ የምናውቃቸውን ፡ ፲፱ ፡ መልእክቶች ፡ ሲጻፍ ፡ ከኢየሩሳሌም ፡ ገሪክ ፤ ከግሪክ ፡ ሮማ ፤ እየተመላለሰ ፡ የሐዋርያት ፡ ሥራውን ፡ ሲያከናውን ፡ ራሱ ፡ ድንኳን ፡ እየሰፋ ፡ የራሱን ፡ ሙኖሪያ ፡ ራሱ ፡ ይችላል ፡ ነበር ፡ እንጂ ፡ ከሰው ፡ ድካም ፡ የመነጨ ፡ ወይንና ፡ ምግብ ፡ በርሱ ፤ ጉሮሮ ፡ አላለፋም ። ማለት ፡ ነው ። ደንበኛ ፡ ሐዋርያነቱን ፤ ከሚያስረዱት ፡ ከብዙ ፡ ሥራዎቹ ፡ ውስጥ ፡ እንደኛው ፡ ይህ ፡ ነው ።

ምዕራፍ ፵፭ ።

የጌታችን ፡ የኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ልደት-ሞቱና ፡ ትንሣኤው ።

ከግብፅ ፡ ገምረን ፡ ከኢትዮጵያ ፡ ታሪክ ፡ ጋር ፡ እያወራረስን ፡ የአሶርና ፡ የባቢሎንን ፡ የፋርስን ፡ የግሪክንና ፡ የሮማውያንን ፡ የግዛታቸውንና ፡ የአምልኳቸውን ፡ ታሪክ ፡ መተረካችን ፡ የጣዖቱም ፡ የክርስትናውም ፡ አምልኮ ፡ ሆነ ፡ ከነዚህ ፡ በየጊዜው ፡ እየተፈራረቁ ፡ ኢየሩሳሌምን ፡ ከሚገዙት ፡ አገሮች ፡ ጋራ ፡ የተያያዘ ፡ በመሆኑ ፡ ነው ፡ የእስራኤላውያንንም ፡ ታሪክ ፡ ከሥሩ ፡ ገምረን ፡ መተረካችን ፡ ሌላው ፡ ዓለም ፡ በፀሐይና ፡ በጨረቃ ፡ በእንስሳ ፡ ሲያመልክ ፡ እነዚህ ፡ እስራኤላውያን ፡ ብቻ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ የተመረጡ ፡ ሕዝቦች ፡ ተብለው ፡ በአንዱ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ሲያመልኩ ፡ መኖራቸውንና ፡ በመጨረሻም ፡ ከነሱ ፡ ዘር ከመጣቸው ፡ ከቅድስት ድንግል ፡ ማርያም ፡ ጌታችን ፡ ተወልዶ ፡ በስሕተት ፡ ይሰገድላቸው ፡ የነበሩትን ፡ እነ ፡ አሞንን ፡ የግብፆችን ፡ እነዚውስን ፡ የግሪኮችን ፡ እነገሮስን ፡ የሮማውያኑን ፡ አማልክት ፡ አሸንፎ ፡ የዚህን ፡ ዓለም ፡ አምልኮ ፡ እንዴት ፡ እንደ ፡ ለወጠው ፡ ለማስረዳት ፡ ሲባል ፡ ነው ።

እንግዲህ ፡ ይኸን ፡ ሁሉ ፡ የአምልኮ ፡ ስሕተት ፡ “ክርስትና” ፡ እንዲያሸንፈውና ፡ ሰውና ፡ አውነተኛው ፡ አምላክ ፡ ይተዋወቅ ፡ ዘንድ ፡ ዓለም ፡ ከገናና ፡ ከዕብሪት ፡ ርቀ አዲስ ፡ ሕግና ፡ የርኅራኄ ፡ መንፈስ ፡ ያገኝ ፡ ዘንድ ፡ ከቀድሞ ፡ ገምሮ ፡ በነቢያት ፡ አፍ ፡ ትንቢት ፡ እንደ ፡ ተነገረለት ከእግዚአብሔር ፡ ወደ ፡ እመቤታችን ፡ የተላከው ፡ መልአኩ ፡ ገብርኤል ፡ እንዳለው ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ሥራ ፡ እመቤታችን ፡ ቅድስት ፡ ማርያም ፡ አምላካችንን ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስን ፡ ፀነሰች ። በዚህ ፡ መካከል ፡ በሮማ ፡ አውግስጦስ ፡ ቄሳር ፡ ከወጣቸው ፡ ከብዙዎቹ ፡ ሕጎች ፡ ውስጥ ፡ አንደኛው የዛሬ ፡ መንግሥታት ፡ የሚከታተሉት ፡ የሕዝብ ፡ ቁጠራ ፡ ደንብ ፡ ነበርና ፡ ሕዝቡ ፡ ከነቤተ ፡ ሰቡ ፡ በየአገሩ ፡ እንዲጻፍ ፡ በሌላው ፡ አውራጃ ፡ እንደ ፡ ተላለፈ ፡ እንደዚህ ፡ ወደ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ትዳከዝ ፡ መጣ ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ እንዳጋጣሚ ፡ እመቤታችንም ፡ ጌታችንን ፡ የመውለጃዋ ፡ ቀን ፡ ደርሶ ፡ ነበርና ፡ ከእጮኛዋ ፡ ከዮሴፍ ፡ ጋራ ፡ ለቁጠራ ፡ ተሰብሰቡ ፡ ወደ ፡ ተባለበት ፡ ወደ ፡ ቤተ ፡ ልሔም ፡ ወጡ ። ወጥተው ፡ በቤተ ፡ ልሔም ፡ በሰነቡበት ፡ ጊዜ ፡ እመቤታችን ፡ ጌታችንን ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስን ፡ በበረት ፡ ወለደች ። በበረት ፡ የወለደችበት ፡ ምክንያት ፡ ስሙን ፡ ለማጻፍ ፡ በዚህ ፡ ከተማ ፡ ከትልቅም ፡ ከተርታም ፡ ብዙ ፡ ሰው ፡ ተሰብስቦ ፡ አድሮ ፡ ስለ ፡ ነበረ ፡ ቤቱ ፡ ሁሉ ፡ ከአካላት ፡ ከዮሴፍ ፡ ቤተ ፡ ሰብ ፡ በሚበልጡ ፡ ትልልቅ ፡ ሰዎች ፡ ተመልቶ ፡ ስለ ፡ ነበረ ፡ ስፍራ ፡ በማጣት ፡ ይመሰላል ።

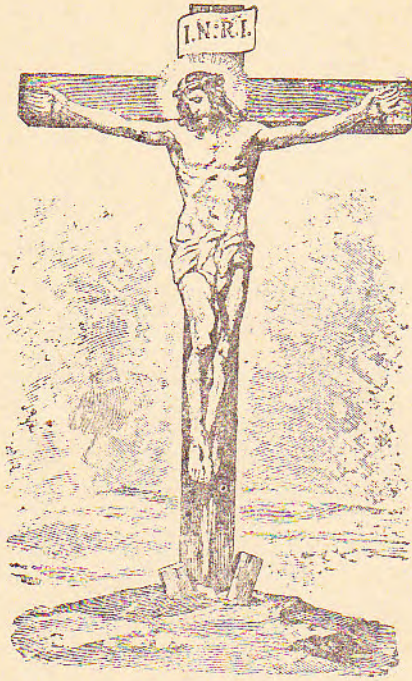
ከቤተ ፡ ልሔም ፡ ናዝሬት ፡ ተመልሰው ፡ ጌታችንም ፡ እንደ ፡ ሰው ፡ አድጎ ፡ ፴ ፡ ዓመት ፡ ሞላው ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ በመጨረሻው ፡ ነቢይ ፡ በዘክርያስ ፡ ልጅ ፡ በዮሐንስ ፡ እጅ ፡ ተጠመቀ ። በተጠመቀበት ፡ ቀን ፡ “ይህ ፡ ነው ፡ ልጄ ፡ የምወደው ፡ እርሱን ፡ ስሙት ፡ የሚለው ፡ ከደመና ፡ ውስጥ ፡ የተሰማው ፡ የእግዚ

አብሔር : አብ : ቃል : ነቢያት : የተነበለት : የእግዚአብሔር : ልጅ : መሢሕ : መሆኑን : በዚያ : ለነበሩት : አረጋገጠ ።

ከዚህ : በኋላ : በሮማ : አውግሥጦስ : ቋግር : ሞቶ : የልጁ : ባልና : የእንጅራ : ልጁ : ጢባርዮስ : (ቴቤሪዮስ) : በገሊላም : ሄሮድስ : አንቲጳ : (ከፓለስቲን : ከአራቱ : አውራጃዎች : ባንዱ) : በነገሠበት ፤ ለዚህ : ለፓለስቲን : አስተዳዳሪ : 'ምስለኔ' : ተብሎ : ሮማዊው ጲላጦስ : በተሾመበት : ዘመን : ጌታችን : ኢየሱስ : ክርስቶስ : በአራቱ : ወንጌል : ውስጥ : የምናገኘውን : ትምህርት : እየዘረ : አስተማረ : ልዩ : ልዩ : ተአምራትም : አደረገ ። ይሁን : እንጂ : በዘመኑ የነበሩት : ፈሪሳውያንና ሰዱቃውያን : የሚባሉት : የአይሁድ : ሊቃውንት : በሥራችን : እየገባ : መጽሐፍ : ያስተምራል ፤ የአይሁድም : ንጉሥ : ነኝ : ይላል ፤ ራሱንም : የእግዚአብሔር : ልጅ : እያደረገ : ይደፍራል : ሲሉ : መገናኛው : በሊቀ : ከሆናቱ : በቀያፋ : ሁለተኛ : በአስተዳዳሪው : በጲላጦስ : ላይ : ከሰሱት ። ጲላጦስ : ነገሩን : በምርመራ : ተከታትሎ : እንደ : ተረዳው : የክሱ : ምክንያት : አንደኛ : በቅንዓት : መሆኑን : በማወቅ : ፆኛ : ጉዳዩ : የውስጣዊ : የርስ : በርስ : የሃይማኖት : ክርክር : ነው : በማለት : ሊተወው : ፈልጎ : ነበር ። ዳሩ : ግን : እርሱ : የአይሁድ : ንጉሥ : ነኝ : ሲል : እኛ : ከቋግር : በቀር : ንጉሥ : የለንም : እያልን : ከሰን : ይኸን : በማለቱ : የተመስከረበትን : ሳትገድል : ብትቀር : የቀሳር : ወዳጅ : አይደለህም : ብለው : ከጌታው : ከጢባርዮስ : ጋራ : የሚያጣሉት : በመሆኑ : ከደሙ : ንጹሕ : መሆኑን : ብቻ : ለማስረዳት : እጁን : በጉባኤው : ፊት : ታጥቦ : ኢየሱስን ፤ አሳልፎ : ሰጣቸው ። እነሱም : እጃቸው : ከገባ : በኋላ : በመገናኛው : ልዩ : ልዩ : ሥቃይ : አሳይተው : በመጨረሻ : ሰቀሉት ። ከመስቀሉም : ወርዶ : በተቀበረ : በ፫ኛው : ቀን : ከሙታን : ተነሣ ። በተነሣም : ባጃኛው : ቀን : ወደ : ሰማይ : ወጣ ። በወጣም : በዐሥረኛው : ቀን : በኢየሩሳሌም : በሚያስተምርበት : ጊዜ : ከያለበት : ተሰብስበው : ለተከተሉት : ለደቀ : መዛሙርቱ : ለሐዋርያት : ወደ : ፊት : የሐዋርያነት : ሥራቸውን : ለመፈጸም : የሚመራቸውን : መንፈስ : ቅዱስ : (ጳራቅሊጦስን) : በጽርሐ : ጽዮን : በንድ : ቤት : ተሰብስበው : ሳሉ : ላከላቸው ። የዚህ : ሁሉ : ታሪክ : በዝርዝር : አብረውት : በነበሩት : በማቴዎስና : በዮሐንስ : ከነበሩት : ከነጴጥሮስ : እየጠየቁ : በጻፉት : በማርቆስና : በሉቃስ : ወንጌል : ስለ : ተጻፈ : አንባቢ : ወደዚያ : እንዲመለከት : እያስታወስን : ከዚህ : ቀጥሎ : ስለ : ክርስቲና ፤ መስፋፋት : ሲሉ : ሐዋርያትና : ምእመናን : ባለፉት : ምዕራፎች : የተዘረዘሩትን : ጣዖታት : ከሚያመልኩት : ከግብፅ : ከአሳርና : ከባቢሎን : ከፓለስቲንና : ከግሪክ : ሕዝብ : ከሮማውያን : ነገሥታት : ጋራ : እንዴት : እንደ : ተጋደሉ : በዚህ : ተጋደሎ : ምን : ዐይነት : ሥቃይ : እንደ : ደረሰባቸው : በመጨረሻም : የክርስቶስ : ቤተ : ክርስቲያን : የነአሞንን : የነዜውስን : የነገሩስን : ቤተ : መቅደስ : እንዴት : አሸንፎ : እንደ : አዘጋ : እንተርካለን ።

ጌታ ንግግ፡ በዮሐንስ፡ ንጅ፡ ሲጠመቅ፡ (ያገራቱን፡ ስዓሊ ።)

የጌራ ጥንት ፡ በቀረብ ።

ምዕራፍ ፡ ፵፯ ።

የመገመሪያው ፡ የክርስትና ፡ ትምህርት-የሐዋርያት ፡ ማኅበር-በኔሮን ፡ ዘመን ፡
የክርስቲያኖች ፡ መከራ-የኢየሩሳሌም ፡ መፍረስ ።

አንድ ፡ ሰው ፡ ብዙ ፡ ስም ፡ ሲኖረው ፡ ለመጭው ትውልድ ፡ አንዱ ፡ ሁለት ፡
እየመሰለ ፡ ታሪክ ፡ ስለሚያሳስት ፡ እንደዚሁም ፡ አንድ ፡ አገር ፡ ብዙ ፡ ስም ፡
ያለው ፡ አንደ ፡ ሆነ ፡ ምንም ፡ አንኳ ፡ ከጥንት ፡ ነገሩን ፡ የሚከታተሉት ፡ ዐዋቂዎች ፡
በይስቱት ፡ ድንገተኛ ፡ አንበቢ ፡ ይደናገረው ፡ ይሆናል ፡ በማለት ፡ ይህ ፡ ጌታችን ፡
የተወለደበት ፡ የአስራኤላውያን ፡ አገር ፡ በብዙ ፡ ስም ፡ የተሰየመበትን ፡ ምክንያት ፡
የሐዋርያትን ፡ መከራና የክርስቲያንን ፡ ስደት ፡ ከመግለጣችን ፡ በሬት ፡ እንዘረዝራለን ።

እስራኤል ፡ በኢያሱ ፡ ወልደ ፡ ነዌ ፡ መሪነት ፡ ገብተው ፡ ከመያዛቸው ፡ በሬት ፡
የአገሩ ፡ ባለቤቶች ፡ አማሌቃውያን ፡ አሞራውያንና ፡ ከነዓናውያን ፡ ስለ ፡ ነበሩ ፡
በነዚህ ፡ በመጨረሻዎቹ ፡ ስም ፡ የከነዓን ፡ አገር ፡ ተብሏል ። በኋላ ፡ ደግሞ ፡
መገመሪያ ፡ አብርሃም ፡ ከነቤተ ፡ ሰቡ ፡ ቀጥሎ ፡ የርሱ ፡ ዘሮች ፡ እስራኤሎች ፡
በኢያሱ ፡ ወልደ ፡ ነዌ ፡ መሪነት ፡ ገብተው ፡ ስለ ፡ ያዙት ፡ የእስራኤል ፡ አገር ፡
ይባላል ። ከክሬትና ፡ ከታናሽ ፡ እስያ ፡ መጥተው ፡ በደቡብ ፡ ምዕራብ ፡ ያሉት ፡ ፍል
ስጥኤማውያን ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ እስራኤሎችን ፡ እያሸነፉ ፡ ስለ ፡ ያዙት ፡ በነሱ ፡
ስም ፡ ተጠግቶ ፡ ፓለስቲን ፡ ይባላል ። ከዚያ ፡ ደግሞ ፡ ነቢያት ፡ የተነሡበት ፡ ጌታ
ችን ፡ የተወለደበት ፡ ስፍራ ፡ በመሆኑ ፡ ምድር ፡ ቅድስት ፡ የሚባል ፡ ስም ፡ አለው ።
ደግሞ ፡ ለበረከት ፡ እንዲሆን ፡ የተመረጠው ፡ አብርሃምና ፡ ዘሩ ፡ ይኸን ፡ መሬት
እንዲወርስ ፡ ስለ ፡ ተጠራ ፡ ከርሱም ፡ ዘር ፡ መሲሕ (ክርስቶስ) ፡ ተወልዶ ፡ ዓለምን ፡
ሊያድን ፡ ተስፋ ፡ የተሰጠበት ፡ አገር ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ የተስፋይቱ ፡ አገር ፡ ይባላል ።
ደግሞ ፡ ዳዊትና ፡ ሰሎሞን ፡ ይልቁንም የጌታችን ፡ እናት ፡ የመጣችበት ፡ የዘረ ፡ ግንድ ፡
ከያዕቆብ ፡ ልጆች ፡ ከ፲፪ቱ ፡ የነገድ ፡ አባቶች ፡ ከንዱ ፡ ከይሁዳ ፡ በመሆኑ ፡ ምድረ ፡
ይሁዳ ፡ ይባላል ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ ዛሬ ፡ አብዛኛውን ፡ ጊዜ ፡ በጽሕፈትም ፡ በቃልም ፡ ፓለ
ስቲን ፡ ወይም ፡ በከተማዬቱ ፡ ስም ፡ ኢየሩሳሌም ፡ የሚለው ፡ ይበዛል ። ስሙ ፡ ይኸን ፡
ያኸል ፡ ምንም ፡ በበረከት ፡ አገሩ ፡ ግን ፡ ያው ፡ ከምዕራብ ፡ የሚዲቴራኔ ፡ ባሕር ፡
ከሰሜን ፡ የሊባኖስ ፡ ከምሥራቅ ፡ የሶርያ ፡ ከደቡብ ፡ የሲና ፡ በረሃ ፡ የሚዋሰነው ፡
አገር ፡ ነው ። ሰዎቹም ፡ በአባቶቻቸው ፡ በአብርሃም ፡ አያት ፡ በዔቦር ፡ ዕብራውያን ፡
በእስራኤል ፡ (ያዕቆብ ፡) እስራኤላውያን ፡ በይሁዳ ፡ አይሁድ ፡ እየተባሉ ፡ ልዩ ፡
ልዩ ፡ ስም ፡ ቢኖራቸው ፡ እነዚያው ፡ የአብርሃም ፡ ልጆች ፡ ናቸው ። እንግዲህ ፡ እነ
ዚህ ፡ ሰዎች ፡ መገመሪያ ፡ በራሳቸው ፡ ነፃ ፡ ሆነው ፡ ሲተዳደሩ ፡ ከዚያ ፡ ባለፈው ፡
ምዕራፍ ፡ አንደ ፡ ጠቀስነው ፡ ከገዥ ፡ ወደ ፡ ገዥ ፡ ተላልፈው ፡ አሁን ፡ በሮማውያን ፡
በሚገዙበት ፡ ጊዜ ፡ የጌታችን ፡ ልዩቱ ፡ በአውግስጦስ ፡ ትምህርቱ ፡ በጢባርዮስ ፡
ቄሳር ፡ ዘመን ፡ መንግሥት ፡ ተፈጸመ ፡ ማለት ፡ ነው ።

በዚህ ፡ ዓለም ፡ በንድ ፡ አውራጃ ፡ ትእዛዝ ፡ ለማስፈጸም ፡ የትእዛዙን ፡ ቃል ፡ በጽሕፈት ፡ አድርጎ ፡ መላክ ፡ ያስፈልጋል ። ትእዛዙንም ፡ ለማስፈጸም ፡ ሲሆን ፡ እንደራሴ ፡ ያለዚያ ፡ አንድ ፡ ባለሥልጣን ፡ ይላክል ። እንዲሁም ፡ ለእስራኤሎች ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ ለቀረው ፡ ዓለም ፡ ከሰማይ ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ ብሎ ፡ ስለ ፡ አምልኮ ፡ ትእዛዝና ፡ እንደራሴም ፡ ሐዋርያም ፡ ባለመምጣቱ ፡ ዓለም ፡ በየክፍሉ ፡ በግምት ፡ የጣዖት ፡ ሊቃውንት ፡ የፈጠሩትን ፡ አምልኮ ፡ መያዝ ፡ ግድ ፡ ሆነበት ። በግምትም ፡ የተፈጠረው ፡ አምልኮ ፡ ባለፈው ፡ በግብፅ ፡ የነአሞንን ፡ በአሶርና ፡ በባቢሎን ፡ የነማርዱክን ፡ እንደተመለከትነው ፡ በቀን ፡ ብዛት ፡ ለሕዝቡም ፡ ለካህናቱም ፡ ስለ ፡ ተዋሐዳቸውና ፡ ስለ ፡ ለመዳት ፡ ክልባቸው ፡ ያከብሩትና ፡ ያምኑ ፡ ገረመር ። አሁን ፡ ግን ፡ በሞቱ ፡ ለኃጢአታችን ፡ ሥርየት ፡ ይሆን ፡ ዘንድ ፡ ደግሞ ፡ በዚህ ፡ በጣዖት ፡ አምልኮ ፡ ፈንታ ፡ አዲስ ፡ የክርስትና ፡ አምልኮ ፡ ለመተካት የእግዚአብሔር ፡ አብ ፡ ልጅ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ከሰማይ ፡ እንዲወርድና ፡ ከነዚህ ፡ ጣዖትን ፡ ከለመዳት ፡ ነገሥታት ፡ የሚመጣባቸውን ፡ መከራ ፡ ጨክነው ፡ የሚታገሡ ፡ ሐዋርያት ፡ እንዲነሡ ፡ አስፈለገ ። ስለዚህ ፡ የጌታችን ፡ ልደቱና ፡ ሞቱ ፡ ትምህርቱም ፡ በእርሱና ፡ በሐዋርያት ፡ ተሰብኮ ፡ ሰውና ፡ እውነተኛው ፡ አምላክ ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ ወደ ፡ መተዋወቅ ፡ ሊደርሱ ፡ ነው ።

ከዚህም ፡ ጋራ ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ ያለው ፡ የሙሴ ፡ የነቢያት ፡ ትምህርት ፡ (ብሉይ ፡ ኪዳን ፡) ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ ወዲህ ፡ ያለውን ፡ የአራቱ ፡ ወንጌላውያንና ፡ የግብረ ፡ ሐዋርያት ፣ የጳውሎስ ፣ የጴጥሮስ ፣ የያዕቆብ ፣ የይሁዳ ፡ መልእክት ፣ የዮሐንስ ፡ መልእክትና ፡ ራዕይ ፡ (ሐዲስ ፡ ኪዳን) ፡ ተባለና ፡ እንደ ፡ አገራችን ፡ ሊቃውንት ፡ አቁጣጠር ፡ ቍጥር ፡ ፹፩ ፡ የሚደርሰው ፡ ይህ ፡ ብሉይና ፡ ሐዲስ ፡ ተባብሮ ፡ የሰጠው ፡ ትምህርት ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ የሰው ፡ ልጅ ፡ አዲስ ፡ ሃይማኖት ፡ አዲስ ፡ መንፈስ ፡ አዲስ ፡ አስተዳደርና ፡ በጎ ፡ ተግባር ፡ አዲስም ፡ ግብረ ፡ ገብነትና ፡ ዕውቀት ፡ እንዲያገኝ ፡ ሊያደርገው ፡ ነው ። የቀድሞውም ፡ ዘመንና ፡ አቁጣጠር ፡ ተከሮ ፡ ከጌታችን ፡ ልደት ፡ ወዲህ ፡ ፩ ፡ ተብሎ ፡ ተገረመረና ፡ ከዚያ ፡ ጊዜ ፡ ገምሮ ፡ እስከ ፡ እዚህ ፡ እስከ ፡ ፲፱፻፺፩ ፡ ዓ፡ ምሕረት ፡ እነሆ ፡ ደርሰናል ።

ልደቱን ፡ በአውግስጦስ ፡ ቁጣር ፡ ትምህርቱን ፡ በጢባርዮስ ፡ ቁሳር ፡ ዘመን ፡ መንግሥት ፡ የፈጸመው ፡ ጌታችን ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ከሙታን ፡ ከተነሣ ፡ በኋላ ፡ አርባ ፡ ቀን ፡ ሙሉ ፡ ለሐዋርያት ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ የሐዋርያነት ፡ ሥራቸውን ፡ እንዴት ፡ እንደሚሠሩ ፡ ሲያስጠናቸው ፡ ሰነበተ ። አረማውያን ፡ ነገሥታት ፡ ጣዖታቸውን ፡ በግድ ፡ እመኑ ፡ እያሉ ፡ ሰውን ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ ሥቃይ ፡ በሚያሠቃዩት ፡ ዐይነት ፡ በሥቃይና ፡ በግዴታ ፡ አምላክነቱና ፡ መድኃኒነቱ ፡ በዓለም ፡ እንዲታወቅ ፡ አላደረገም ። ነገር ፡ ግን ፡ እርሱ ፡ ራሱ ፡ የመምህርነቱንና ፡ የአዳኝነቱን ፡ ዓላማ ፡ በትሕትና በማስረዳት ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ ፈጸመ ፣ እንዲሁም ፡ ክርሱ ፡ በኋላ ፡ ሊያስተምሩ ፡ የተመረጡት ፡ ሐዋርያት ፡ እንደዚህ ፡ የተአምራት ፡ ሥልጣንን ፡ ጨምሮ ፡ በፈቃድ ፡ በማስረዳት ፡ እንዲያስተምሩ ፡ ትእዛዙን ፡ ሰጣቸው ። ሲያስተምሩም ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ሥቃይ ፡

የጌታቸው ፣ ንግሣት ።

ጸሐፊ

የጊታቸን ፡ ዕርገት ፡ (ባገፈቸን ፡ ስዓሊ ፡ =)

እንደሚደርስባቸው፡ አስቀድሞ፡ ገለጸላቸው፡ ይኸንንም ፡ ታግሠው፡ ቢዘልቁ፡ የሕይወት
 አክሊል፡ በሌላው፡ ዓለም፡ እንደሚያገኙ፡ አረጋገጠላቸው፡ እንጂ፡ የሚያምኑዋቸውንና፡
 በሥቃይ ፡ የሚያገላግላቸውን ፡ የሚዋጉላቸው ፡ የሰማይ ፡ ሠራዊት ፡ እልክላችኋ
 ለሁ፡ ብሎ፡ ተስፋ፡ አልሰጣቸውም ። መዋጋት ፡ ቀርቶ ፡ በድንጋይ ፡ እየወገሩ ፤
 በእሳት ፡ እያቃጠሉ ፤ ለሚያሠቃዩዋቸው ፡ ጠላቶቻቸው ፡ እንዲጸልዩ ፡ እርሱ ፡
 በፊት ፡ የገመረውን ፡ እነርሱ ፡ ደግሞ ፡ ምሳሌውን ፡ እንዲከተሉ ፡ ነገራቸው ።
 ለሐዋርያት ፡ ይህ ፡ ሁኔታ ፡ ማባባልና ፡ ማታለል ፡ የሌለበት ፡ አዲስ ፡ የሕይወት ፡ እር
 ምጃ ፡ ነው ። እውነተኛ ፡ አምላክነቱን ፡ ከሚያስረዳት ፡ ዋና ፡ ነገሮች ፡ ውስጥ ፡
 አንደኛው ፡ ይህ ፡ የግዴታ ፡ ሳይሆን ፡ የማስረዳት ፡ ትምህርቱ ፡ ነው ። ሞት ፡ ወዳለ
 በት ፡ ጦርነት ፡ የምድራዊው ፡ መንግሥት ፡ ወታደር ፡ ሁሉ ፡ ይሄዳል ፡ ነገር ፡ ግን ፡
 እስከ ፡ ሞት ፡ ለሚከታተሏቸው ፡ ጠላቶቻቸው ፡ ጸልዩ ፡ የተባለውን ፡ ትእዛዝ ፡ ለመ
 ፈጸም ፡ ልዩ ፡ መንፈስ ፡ ላልተሰጠው ፡ በእውነት ፡ ግራ ፡ ይገባልና ፡ ይህን ፡ ትእ
 ዛዝ ፡ ለመፈጸም ፡ የሚያስችል ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ (ጳጳሩ ፡ ጳጳሳዊ) ፡ ጌታችን ፡ ኢየ
 ሱስ ፡ ከሙታን ፡ ተነሥቶ ፡ ወደ ፡ ሰማይ ፡ በወጣ ፡ በዐሥረኛው ፡ ቀን ፡ ሐዋርያት ፡
 በተሰበሰቡበት ፡ ቤት ፡ በጽርሐ ፡ ጽዮን ፡ በርግብ ፡ አምሳል ፡ ወረደላቸው ።

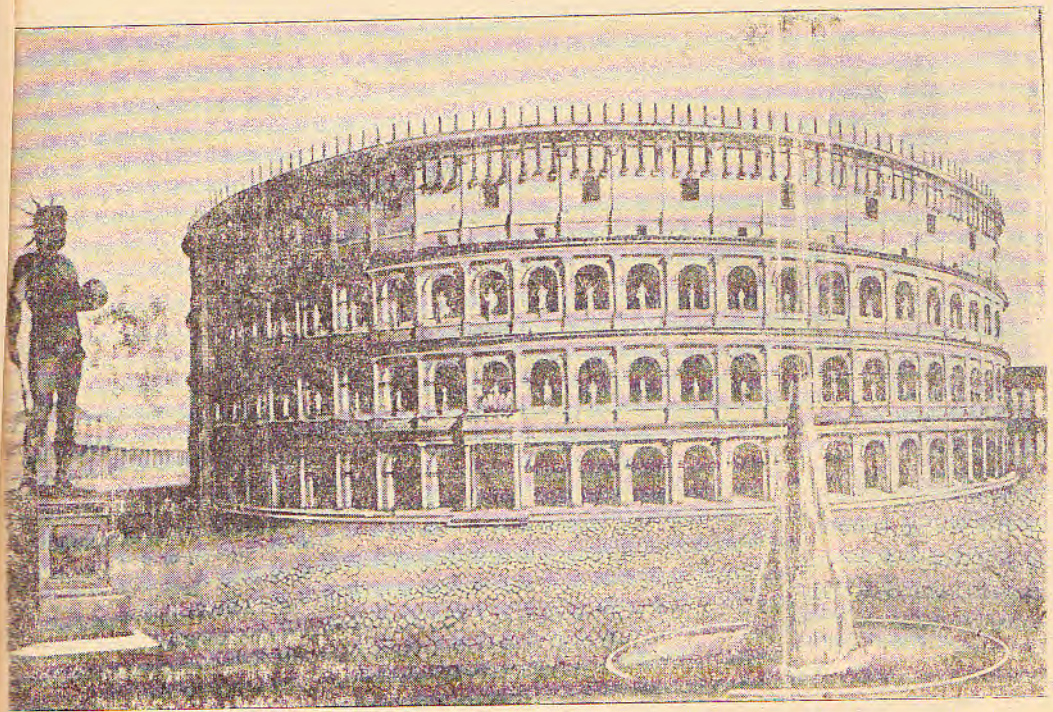
ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ሐዋርያት ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ዲያቆንም ፡ ሰባኪም ፡ አለቃም ፡
 አድርገው ፡ ማኅበረ ፡ ክርስቲያን ፡ አቆሙ ። ገሚሶቹ ፡ የአይሁድና ፡ የሌላም ፡ አገር ፡
 ሰዎች ፡ የትምህርታቸውንና ፡ የአዲሱን ፡ ሃይማኖታቸውን ፡ አኳኋን ፡ ለመስማት ፡
 ገሚሶቹ ፡ ለመሰለል ፡ ወደ ፡ ሐዋርያት ፡ ማኅበር ፡ እየመጡ ፡ መነጋገርም ፡ አሳብ ፡
 ለአሳብ ፡ መለዋወጥም ፡ ገመሩ ። የኦሪት ፡ ሊቃውንትና ፡ ጸሐፊዎችም ፡ ከሕዝቡ ፡
 ጋራ ፡ አብረው ፡ ነበሩና ፡ አጥብቀው ፡ ሲከራከሩ ፡ በመካከሉ ፡ እስጢፋኖስ ፡ ተነ
 ሣና ፡ የእስራኤልንና ፡ የእግዚአብሔርን ፡ ታሪክ ፡ ከሥሩ ፡ ከአብርሃም ፡ ገምሮ ፡
 እስከ ፡ ደረሰበት ፡ እስከ ፡ ክርስቶስ ፡ ልደት ፡ ድረስ ፡ ዘርዘሮ ፡ ካስረዳ ፡ በኋላ ፡
 ባነጋገሩ ፡ ‘እውነተኛውን ፡ አምላክችሁን ፡ ትታችሁ ፡ ሞሎክን ፡ የምታመልኩ ፡
 ነቢያትንም ፡ የምትገድሉ ፡ አሁን ፡ ደግሞ ፡ እኛን ፡ ልትገድሉ ፡ ትፈልጋላችሁ ።’
 እያለ ፡ በግለት ይዘልፋቸው ፡ ገመር ። በዚህ ፡ አይሁድ ፡ ተናደዱና ፡ በድንጋይ ፡
 ወገረው ፡ ገደሉት ። እርሱ ፡ ግን ፡ አቤቱ ፡ ይችን ፡ ኃጢአት ፡ አትቀጠርባቸው ፡
 ብሎ ፡ ከመሞቱ ፡ በፊት ፡ ወደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጸለየላቸው ። እርሱም ፡ ስለ ፡ ክር
 ስትና ፡ አምልኮ ፡ በመገመሪያ ፡ በመሞቱ ፡ ያገራችንም ፡ የዓለም ፡ ቤተ ፡ ክርስቲ
 ያንም ፡ “እስጢፋኖስ ፡ ቀዳሜ ፡ ሰማዕት ።” ብለውታል ። ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ የቀሩት ፡
 ሐዋርያት ፡ እየተበታተኑ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ በግሪክ ፡ አውራጃዎች ፡ በዓለም ፡ ሁሉ ፡
 እየተዘዋወሩ ፡ የክርስቶስን ፡ መድኃኒትነት ፡ ማስተማር ፡ ገመሩ ። ይልቁንም ፡ ከአ
 ይሁድ ፡ ሊቃውንት ፡ ወገን ፡ ጳውሎስ ፡ (የቀድሞ ፡ ስሙ ፡ ሳውል) ፡ ለዚህ ፡ ሥራ ፡
 ከጌታችን ፡ ተመርጦ ፡ ስለተጨመረ ፡ የክርስትና ፡ ትምህርት ፡ እየተስፋፋ ፡ ሄደ ።
 እርሱም ፡ በኢየሩሳሌም ፡ በሮማ ፡ በአቴና ፡ በሌሎቹም ፡ የግሪክ ፡ አውራጃ ፡ ከተ
 ሞች ፡ በቆሮንቶስ ፡ በኤፌሶን ፡ በተሰሎንቄ ፡ በቃልም ፡ በጽፈትም ፡ ሲያስተምር ፡

ቄይቶ ፡ በመጨረሻ ፡ በዚሁ ፡ ተከሶ ፡ በይግባኝ ፡ ምንያት ፡ ወደ ፡ ዋናው ፡ ከተማ ፡ ወደ ፡ ሮማ ፡ ታሥሮ ፡ ሄደ ።

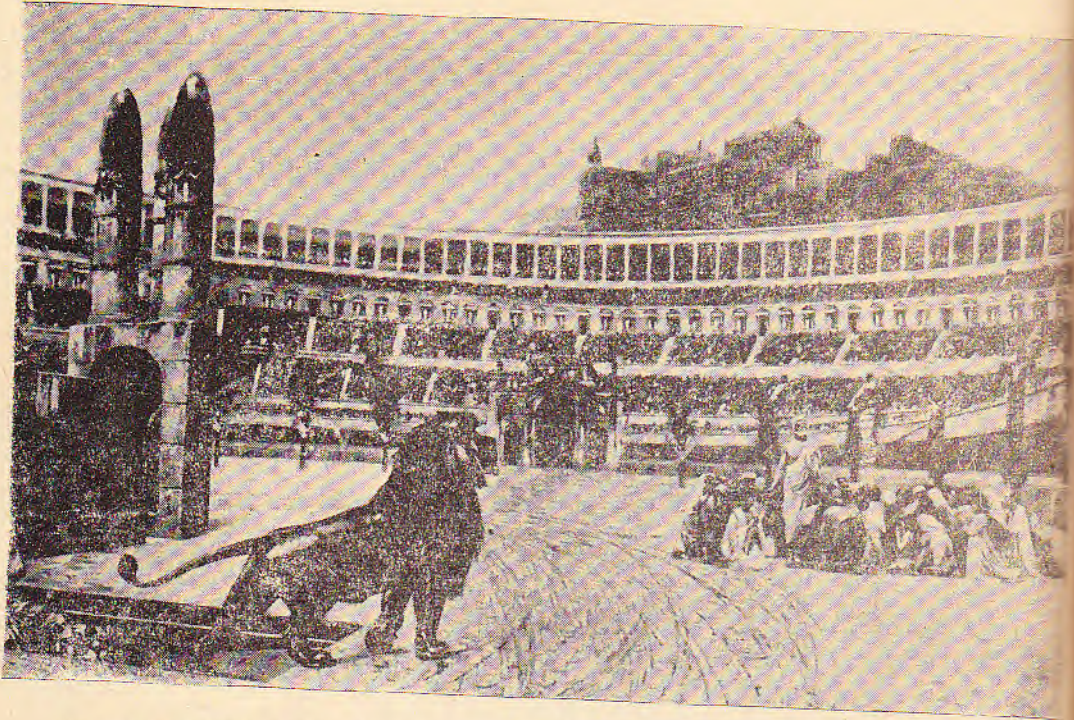
በዚህ ፡ ጊዜ ፡ (ከ፴፯-፷፰ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በኋላ) ፡ በሮማ ፡ ነግሥ ፡ የነበረው ፡ ያ ፡ በክፋትና ፡ በጭካኔ ፡ ስሙ ፡ የታወቀው ፡ ኔሮን ፡ ቄሣር ፡ ነው ። ቅዱስ ፡ ጳውሎስ ፡ በሮማ ፡ በእሥራትም ፡ በነፃነትም ፡ በነበረበት ፡ ጊዜ ፡ በተከሰ ሰበት ፡ በዚሁ ፡ በክርስትና ፡ ትምህርት ፡ እስኪሞት ፡ ድረስ ፡ ከቄሣር ፡ ኔሮን ፡ ቤተ ሰባት ፡ ሳይቀር ፡ ብዙ ፡ ሰው ፡ በክርስቲያንነት ፡ ማሳመን ፡ ተጽፏል ፤ ጴጥሮስም ፡ እንደዚሁ ፡ ማድረጉ ፡ የታወቀ ፡ ነው ። በኋላ ፡ ግን ፡ ኔሮን ፡ በክርስቲያኖች ፡ ላይ ፡ መከራና ፡ ስደት ፡ መግደልም ፡ በገመረ ፡ ጊዜ ፡ ቅዱስ ፡ ጴጥሮስና ፡ ቅዱስ ፡ ጳውሎስ ፡ ተይዘው ፡ እዚሁ ፡ እጨካኙ ፡ ኔሮን ፡ ቄሣር ፡ ፊት ፡ ቆሙና ፡ የክርስቶስን ፡ እምላክነቱንና ፡ አዳኝነቱን ፡ በድፍረት ፡ መስክረው ፡ በ፷፮ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ጳውሎስ ፡ በሰይፍ ፡ እንገቱን ፡ ተመትቶ ፡ ጴጥሮስም ፡ ቍልቍል ፡ ተሰቅሎ ፡ ሞቱ ። ቅዱስ ፡ ጴጥሮስም ፡ ከመሞቱ ፡ በፊት ፡ በቀጸዶቅያ ፡ በጳንጦስ ፡ በገላትያ ፡ በቢታንያ ፡ አስተምሮ ፡ ብዙ ሰው ፡ አሳምኖአል ። ከዚያም ፡ እርሱም ፡ ጳውሎስም ፡ ሮማ ፡ በደረጉት ፡ ስብከት ፡ ብዙ ፡ አረማውያን ፡ ወደ ፡ ክርስቲያንነት ፡ ተመልሰዋል ።

ከዚህ ፡ ቀደም ፡ ብሎ ፡ ኔሮን ፤ ራሱ ፡ ከተማ ፡ ሲቃጠል ፡ ምን ፡ እንደሚመስል ፡ ለማየትና ፡ ለመደሰት ፡ ሲል ፡ የሮማን ፡ የቀድሞውን ፡ አሮጌ ፡ ከተማ ፡ የሚባለውን ፡ በ፷፬ ፡ ዓ ፡ ም ፡ እንዲቃጠል ፡ አዞ ፡ ከተማው ፡ ሲቃጠል ፡ እርሱ ፡ ክራሩን ፡ እየመታ ፡ እየዘራነና ፡ እየሣቀ ፡ ይመለከት ፡ ነበር ፡ ይባላል ። በኋላ ፡ ግን ፡ በዚህ ፡ ከተማ ፡ መቃጠል ፡ ምክንያት ፡ መኳንንቱና ፡ ሕዝቡ ፡ በርሱ ፡ ላይ ፡ የሚነውበት ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ ያቃጠሉት ፡ ክርስቲያኖች ፡ ናቸው ፡ ብሎ ፡ በሐሰት ፡ አመክኛቸው ። በዚህ ፡ ምክንያት ፡ የሮማ ፡ ሹማምንቱም ፡ ወታደሩም ፡ ቀድሞም ፡ በሃይማኖት ፡ ምክንያት ፡ አቁመውባቸው ፡ ነበርና ፡ ክርስቲያን ፡ የሆኑትን ፡ ወገኖች ፡ እየተፈላለጉ ፡ ያዙና ፡ በሰይፍ ፡ በጦር ፡ በድንጋይ ፡ እየደበደቡ ፤ በእሳት ፡ እያቃጠሉ ፤ ከታሰረ ፡ አውሬ ፡ ጋራ ፡ እያስታገሉ ፡ ገደሏቸው ። በመጋዝም ፡ እስከ ፡ መሠንጠቅ ፡ የደረሰ ፡ ክርስቲያን ፡ አለ ፡ ይባላል ። እግዚአብሔር ፡ ከዚህ ፡ ሥቃይ ፡ የከለለው ፡ ግን ፡ ከአገር ፡ ወደ ፡ አገር ፡ ተሰደደ ። ክርስቲያኑም ፡ በተሰደደበት ፡ ስፍራ ፡ እያስተማረ ፡ ብዙ ፡ ክርስቲያን ፡ አሳመነ ። ለዚህ ፡ ሁሉ ፡ ግፍ ፡ ዋና ፡ ምክንያት ፡ የሆነው ፡ ይኸው ፡ ጨካኙ ፡ ኔሮን ፡ ቄሣር ፡ ነው ። ክርስቲያኖቹ ፡ እየተያዙ ፡ ለአራዊት ፡ ሲጣሉና ፡ ከአራዊት ፡ ጋራ ፡ ሲታገሉ ፡ አውሬውም ፡ ክርስቲያኑን ፡ አሸንፎ ፡ ሲገነጣጠል ፡ ኔሮን ፡ ከቤተ ሰባት ፡ ከሹማምንቶቹ ፡ ጋር ፡ በዚህ ፡ ኮሌዜዎ ፡ በሚባለው ፡ አዳራሽ ፡ በሚያምር ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ የአበባ ፡ ቀለም ፡ በጌጠ ፡ ሥጋኛ ፡ ላይ ፡ ተቀምጦ ፡ እየተመለከተ ፡ ይሥቅ ፡ ይደሰት ፡ ነበር። በዚህ ፡ ምግባሩ ፡ በዚያ ፡ ዘመን ፡ ያሉ ፡ የክርስቲያን ፡ ተመልካቾች ፡ ይህ ፡ ሐሳብ ፡ መሲሕ ፡ ነው ፤ አለዚያም ፡ መንገድ ፡ ጠራጊው ፡ ነው ፡ ብለው ፡ ነበር ፡ ይባላል ።

ኔሮን ፡ ቄሣር ፡ እንደ ፡ ሹመት ፡ አባቶቹ ፡ አንደኛው ፡ እንደነአውግስጦስ ፡ ቄሣር ፡ የሮማን ፡ ግዛት ፡ ለማስፋት ፡ በጦርነት ፡ ሚዳ ፡ ላይ ፡ የተቀጊነት ፡ ጌብዝና ፡ የለውም ። በጊዜውም ፡ ለሮማውያን ፡ እንገዛም ፡ ብለው ፡ የነበሩት ፡ የፓርቲና ፡ የአርመኖች ፡ መመታት ፡ በጦር ፡ አዛዥ ፡ በኮርቡሎኔ ፡ ምክንያት ፡ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡

ክርስቲያኖች ፣ ክፍራዊት ፣ እየታገሉ ፣ የጥቱበት ፣ የተጠገን ፣ ሕንፃ ፣ (ከውጭ ፣ በኩል ።)

ሕዝብ በተሰበሰበበት አደግግጃ ክርስቲያኖቹ ተሰብስበው ወደተቀመጡበት አራጭቱን ሲለቁባቸው፣ እንጠገው ወደነሱ ሲራመድ ሌላው ነብር ገና ከጉድጓዱ ብቅ ሲል ይታያል ።

ለጭካኔና ፡ ለዐመፀኝነት ፡ ምሳሌ ፡ የለውም ። ከዚያ ፡ ጊዜ ፡ ዠምሮ ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ የጨካኝ ፡ ሰው ፡ ሕይወት ፡ ሲነሣ ፡ በሰው ፡ አሳብ ፡ ላይ ፡ ቶሎ ፡ ትዝ ፡ የሚለው ፡ የኔሮን ፡ ስም ፡ ነው ።

ይኸን ፡ ሁሉ ፡ ግራንና ፡ ዐመፀን ፡ ዘመናይነቱንና ፡ ቀብራራነቱን ፡ ተድላና ፡ ደስታ ፡ ወዳድነቱን ፡ የተመለከቱ ፡ ከሹማምንትም ፡ ከወታደርም ፡ ከሊቃውንትም ፡ ወገን ፡ ይልቁንም ፡ በጋልያ ፡ (ፈረንሳዊ) ፡ ያሉት ፡ በእርሱ ፡ ላይ ፡ ተነሡበት ። እነዚህም ፡ ከያሉበት ፡ ተገናኝተው ፡ ተማከሩና ፡ ጋልባ ፡ የሚባለውን ፡ አንግዳናል ፡ ብለው ፡ ዐወኟ ። ዋናውም ፡ የሮማ ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ አሳባቸውን ፡ በቶሎ ፡ ተቀበለ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ኔሮን ፡ ቁሳር ፡ አደጋ ፡ ላይ ፡ መሆኑን ፡ ተረዳና ፡ ከቤተ ፡ መንግሥቱ ፡ ሸሽቶ ፡ ወደ ፡ አንድ ፡ የሮማ ፡ መንደር ፡ ሄዶ ፡ ተቀመጠ ። ከዚያም ፡ ሰለ ፡ ከጠላቶቹ ፡ እጅ ፡ አለማምለጡን ፡ ስለ ፡ ተረዳው ፡ በክርስቲያኖች ፡ ላይ ፡ እየሣቀ ፡ ያዝ ፡ የነበረውን ፡ የሰይፍ ፡ ፀትር ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ፈቱን ፡ አኩማትሮ ፡ ፈሱን ፡ በራሱ ፡ ላይ ፡ አዘ ፡ የሥቃይን ፡ ጣዕም ፡ ወደ ፡ ማወቅ ፡ ግዴታ ፡ ውስጥ ፡ ገባ ። ስለዚህ ፡ ጋሻ ፡ ዠግሬውን ፡ ኤጳፍሮዲትን ፡ በያዝኸው ፡ ሰይፍ ፡ ምታና ፡ ግደለኝ ፡ ብሎ ፡ አዘዘው ። ለጌታው ፡ ታዛዥ ፡ የሆነ ፡ ጋሻ ፡ ዠግሬውም ፡ በሰይፍ ፡ መትቶ ፡ በጁጁ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ገደለው ። በኋላ ፡ ግን ፡ ዶሚሲያኖስ ፡ ቁሳር ፡ በነገሠ ፡ ጊዜ ፡ ኔሮንን ፡ ንጉሡን ፡ ለምን ፡ ገደለህ ፡ ብሎ ፡ ኤጳፍሮዲትን ፡ አስገደለው ፡ ይባላል ፤ አዘኝ ፡ ነው ፡ ቢልም ፡ ከሞት ፡ አልዳነም ።

በሮማ ፡ ቅዱስ ፡ ጲጥሮስና ፡ ቅዱስ ፡ ጳውሎስ ፡ ከሌሎቹ ፡ ክርስቲያኖች ፡ ጋራ ፡ ተይዘው ፡ ከመገደላቸው ፡ ቀደም ፡ ብሎ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ የጌታችን ፡ ወንድም ፡ ሐዋርያው ፡ ያዕቆብ ፡ እየዞረ ፡ አንደ ፡ ጓደኞቹ ፡ እንዳያስተምር ፡ በሽምግልና ፡ ምክንያት ፡ ስለ ፡ አልቻለ ፡ በዚሁ ፡ በአገሩ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ተቀምጦ ፡ የክርስትናን ፡ ማኅበር ፡ ያካሄድ ፡ ነበር ። በጁጁ ፡ ወይም ፡ ጁ፣ ዓመተ ፡ ም ፡ ላይ ፡ ሐናንያ ፡ የከሆናቱ ፡ አለቃ ፡ እስያዘው ። በኋላ ፡ ክርስቲያን ፡ ታሪክ ፡ እንደ ፡ ተጻፈው ፡ ተይዘው ፡ በቀረበ ፡ ጊዜ ፡ ከቤተ ፡ መቅደስ ፡ ጣራ ፡ ላይ ፡ አውጥተው ፡ ክርስቶስን ፡ በተሰበሰበው ፡ ሕዝብ ፡ ፊት ፡ እንዲክድ ፡ ነገሩት ። እርሱ ፡ ግን ፡ በመካድ ፡ ፈንታ ፡ ስለክርስቶስ ፡ መድኃኒትነት ፡ በድፍረት ፡ መሰከረ ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ተቁጥተው ፡ ከጣራው ፡ ገፍተው ፡ ወደ ፡ ምድር ፡ ጣሉት ። ከወደቀም ፡ በኋላ ፡ በምድር ፡ ያሉት ፡ በደንጋይ ፡ ደብድበው ፡ ገደሉት ። በድንጋይ ፡ በሚደበድቡበት ፡ ጊዜ ፡ ከጌታውና ፡ ከወንድሙ ፡ ከጌታችን ፡ ከኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እንደ ፡ ተማረውና ፡ ቅዱስ ፡ እስጢፋኖስም ፡ እንደ ፡ ጸለየው ፡ የሚያደርጉትን ፡ አያውቁምና ፡ ይቅር ፡ በላቸው ፡ ብሎ ፡ ለጠላቶቹ ፡ ለአይሁድ ፡ ይጸልይ ፡ ነበር ። ሲጸልይም ፡ የሰማው ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ይኸ ፡ ሽማግሌ ፡ ጸድቅ ፡ ነውና ፡ ተወላኝ ፡ ብሎ ፡ ነበር ፡ ይባላል ። ነገር ፡ ግን ፡ እነሱ ፡ የቀድሞውን ፡ የአሪት ፡ ሃይማኖት ፡ በኃይል ፡ ያስከበሩና ፡ እግዚአብሔርንም ፡ ደስ ፡ ያሰኘን ፡ መስሏቸው ፡ በድንጋይ ፡ ድብደባ ፡ ሕይወቱን ፡

ፈጸሙት ። ሌሎችንም ፡ ክርስቲያኖች ፡ እንደዚሁ ፡ አይሁዶች ፡ በመግደል ፡ በማሠር ፡ በማሳደድ ፡ አጉላላቸው ።

አይሁዶች ፡ የጌታችን ፡ እናት ፡ የግርዳም ፡ ዘመዶች ፡ የሐዋርያትም ፡ ዘርፍ ፡ ወገኖች ፡ ሆነው ፡ ሳሉ ፡ ሐዋርያትን ፡ እንደዚህ ፡ የሚያገላሉበት ፡ ምክንያት ፡ ለአሪት ፡ ሕግ ፡ ለእውነተኛው ፡ እግዚአብሔር ፡ ቅናት ፡ ወይም ፡ ለሥልጣናቸው ፡ ሲሉ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ እንደ ፡ ሮማውያንና ፡ እንደ ፡ ግሪኮች ፡ ለጣዖታት ፡ አማልክት ፡ ተቀናቃኝ ፡ ሆነው ፡ አይደለም ። በለፈው ፡ እንደ ፡ ተጻፈው ፡ እነሱ ፡ በሙሴ ፡ አሪትና ፡ በንዱ ፡ በእግዚአብሔር ፡ የሚያምኑ ፡ ሕዝቦች ፡ ናቸው። በነሱ ፡ አሳብ ፡ ክርስቶስ ፡ የግርዳምና ፡ የጠራቢው ፡ የዮሴፍ ፡ ልጅ ፡ እንጂ ፡ አስከ ፡ ዛሬ ፡ ድረስ እንደ ፡ አላመኑ ፡ የክርስቶስን ፡ አምላክነቱንም ፡ መሲሕነቱንም ፡ አላመኑምና ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ሐዋርያትንና ፡ ክርስቲያኖችን ፡ ሥቃይና ፡ መከራ ፡ ሲያሳዩ ፡ በትክክል ፡ እግዚአብሔርን ፡ ያገለገሉ ፡ እየመሰሉባቸው ፡ ነው ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ ለራሳቸው ፡ ለአይሁዶችም ፡ ከዚህ ፡ ዘመን ፡ ቀጥሎ ፡ ደኅና ፡ ጊዜ ፡ አላጋጠማቸውም ።

ትልቁ ፡ ሄሮድስ ፡ ከነአውግስጦስ ፡ ቁሳር ፡ ጋራ ፡ በፍቅር ፡ በነበረበት ፡ ዘመን ፡ የበላዩን ፡ የቁሳርን ፡ ትእዛዝ ፡ እየፈጸመ ፡ ግብሩንም ፡ እየገበረ ፡ በውስጥ ፡ አገሩ ፡ ግን ፡ እንደ ፡ ፈቀደው ፡ ያስተዳድር ፡ ነበር ። በኋላ ፡ ግን ፡ እርሱ ፡ የቁሳርያን ፡ ከተማ ፡ አሠርቶ ፡ ከሞተ ፡ ወዲህ ፡ የኢየሩሳሌም ፡ ከተማነት ፡ ወደ ፡ ቁሳርያ ፡ ተዛወረና ፡ ኢየሩሳሌምን ፡ ለማስተዳደር ፡ በቀጥታ ፡ ከሮማ ፡ የሮማ ፡ ተወላጆች ፡ እየተሾሙ ፡ መጥተው ፡ ያስተዳድሩ ፡ ዠመር ። ጲላጦስ ፡ ጳንጤናዊ ፡ በጌታችን ፡ ላይ ፡ ለመፍረድ ፡ የቻለው ፡ በዚህ ፡ ሥልጣንና ፡ ከነዚህ ፡ እንደ አንዱ ፡ ሆኖ ፡ ተሾሞ ፡ በነበረበት ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

እንደዚህ ፡ እንደ ፡ ጲላጦስ ፡ ተሾሞ ፡ የመጣ ፡ ጋስዮስ ፡ ፍሎሩስ ፡ (ጆስዮስ ፡ ፍሎሮስ) ፡ የሚባል ፡ በመታያም ፡ በውርስም ፡ በግብርም ፡ እያመካኘ ፡ ሀብታቸውን ፡ በወሰደና ፡ በገላላቸው ፡ ጊዜ ፡ በዚህ ፡ ተበሳጭተው ፡ በኔሮን ፡ ዘመን ፡ መንግሥት ፡ በጁጌ ፡ ዓመት ፡ ላይ ፡ ለሮማ ፡ መንግሥት ፡ አንታዘዝም ፡ ብለው ፡ እንቢ ፡ አሉ ። ይህም ፡ ዘመን ፡ ጲጥሮስና ፡ ጳውሎስ ፡ በሮማ ፡ የተገደሉበት ፡ ዘመን ፡ ነው ። በዚህም ፡ ዘመን ፡ ከሂሮድስ ፡ ወዲህ ፡ የአይሁድና ፡ የገሊላ ፡ (ፓለስቲን) ፡ ግዛት ፡ ቀዝቅዞ ፡ ግዛታቸውም ፡ ተከፋፍሎ ፡ ነበር ። እነሱም ፡ በቀጥታ ፡ በጅ ፡ የሮማዊ ፡ አስተዳዳሪነት ፡ እየተመሩ ፡ የበላይ ፡ ገዥውም ፡ የምሥራቅን ፡ ክፍል ፡ የሚገዛው ፡ በሶርያ ፡ የሚቀመጠው ፡ ነበር ።

ስለዚህ ፡ አይሁዶች ፡ መሸፈታቸው ፡ በተሰማ ፡ ጊዜ ፡ ከሶርያ ፡ ጦር ፡ መጥቶ ፡ ኢየሩሳሌምን ፡ ከበበ ። አይሁዶችም ፡ ከኢየሩሳሌም ፡ ከተማ ፡ ከሶርያ ፡ የመጣውን ፡ ጦር ፡ አሸንፈው ፡ መለሱት ። የዚህም ፡ ወሬ ፡ ሮማ ፡ እኔሮን ፡ ቁሳር ፡ ዘንድ ፡ ደረሰ ። በዚህም ፡ ጊዜ ፡ አባትና ፡ ልጁ ፡ ቪስባስያኖስና ፡ ቴቶስ ፡ (ስጳስያኖስና ፡ ጥጦስ) ፡ በእርሱ ፡ ውስጥ ፡ የጦርም ፡ የአስተዳደርም ፡ አለቆች ሆነው ፡ ያስተዳድሩ ፡ ነበር።

በዚህም ፡ ላይ ፡ የጥጦስ ፡ አባት ፡ ስጳስያኖስ ፡ አብዛኛውን ፡ ጊዜ ፡ በአፍሪካና ፡ በምሥራቅ ፡ እስያ ፡ ላለው ፡ ግዛት ፡ ዋና ፡ ሹም ፡ ነበርና ፡ በኔሮን ፡ ቄሳር ፡ ትእዛዝ ፡ ስጳስያኖስ ፡ ከልጁ ፡ ከጥጦስ ፡ ጋራ ፡ ብዙ ፡ ጦር ፡ ይዞ ፡ መጥቶ ፡ ኢየሩሳሌምን ፡ አስጨነቃት ። ነገር ፡ ግን ፡ በመካከሉ ፡ የሮማ ፡ ሕዝብ ፡ የኔሮንን ፡ ቄሳርነት ፡ ጠልቶ ፡ ስለ ፡ ሸፈተበትና ፡ ኔሮንም ፡ በጋሻ ፡ ዠግሬው ፡ እጅ ፡ ስለ ፡ ሞተ ፡ በምሥራቅ ፡ ክፍል ፡ ያለው ፡ ጦር ፡ ስጳስያኖስን ፡ ቄሳር ፡ ብሎ ፡ አነገሠው። በጋልያ ፡ ነግሦ የነበረውም ፡ ጋልባ ፡ የተባለው ፡ ፰ ፡ ወር ፡ እንደ ፡ ገዛ ፡ ፕሬቶርያን ፡ የሚባሉት ፡ ወታደሮች ፡ ገደሉት ። ስለዚህ ፡ የአይሁዶችን ፡ ሽፍትነት ፡ በመደምሰስ ፡ እንዲቀጥል ፡ ልጁን ፡ ጥጦስን ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ነገር ፡ አሟልቶ ፡ ትቶት ፡ ስጳስያኖስ ፡ ወደ ፡ ሮማ ፡ ሄደና ፡ ቄሳርነቱን ፡ በምክር ፡ ቤቱ ፡ አጸደቀ ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ልጁ ፡ ጥጦስ ፡ አይሁዶች ፡ ለፋሲካ ፡ በዓል ፡ በኢየሩሳሌም ፡ በተሰበሰቡበት ፡ ቀን ፡ ከበባቸው ። እነሱም ፡ በቅጥር ፡ ውስጥ ፡ ሆነው ፡ እርስ ፡ በራሳቸው ፡ በሹመትና ፡ በአስተዳደር ፡ ወገን ፤ ለይተው ፡ ይዋጉ ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን ፡ በሮማውያን ፡ ወታደር ፡ በጥብቅ ፡ መከበባቸውን ፡ በተረዱት ፡ ጊዜ ፡ የእርስ ፡ በርሱን ፡ ጠብ ፡ አቁመው ፡ ከሮማውያን ፡ ለመመከት ፡ ተባበሩ ። አይሁዶች ፡ ከውስጥ ፡ ሆነው ፡ የሚመክቱበትን ፡ ምሽግ ፡ ሲያበጁ ፡ ሮማውያን ፡ ደግሞ ፡ ከውጭ ፡ ሆነው ፡ የመዋጊያ ፡ ስፍራ ፡ ሲያዘጋጁ ፡ ሰነቡቱ ። ሮማውያን ፡ አይሁድ ፡ ረኃብና ፡ ውሃ ፡ ጥም ፡ ሲይዛቸው ፡ ዐውቀው ፡ እጃቸውን ፡ ይሰጣሉ ፡ በማለት ፡ መሳሪያቸውንና ፡ ምሽጋቸውን ፡ እያበጁ ፡ ዝም ፡ ብለው ፡ ተቀመጡ ። በርግጥም ፡ በአይሁዶች ፡ ዘንድ ፡ እናት ፡ ልጅዋን ፡ እመብላት ፡ እስክትደርስ ፡ ድረስ ፡ ረኃብ ፡ ስለ ፡ ተነሣ ፡ ገሚሶቹ ከቅጥር ፡ ውስጥ ፡ ወጥተው ፡ ምሕረት ፡ ለመለመን ፡ ወደሮማውያን ፡ መጡ ።

ዳሩ ፡ ግን ፡ እነሱ ፡ ክርስቶስን ፡ ጨክነው ፡ እንደሰቀሉ ፡ እነሱንም ፡ ሮማውያን ፡ ሳያዝኑላቸው ፡ በአደባባይ ፡ እየሰቀሉ ፡ እውስጥ ፡ ላሉት ፡ መቀጣጫ ፡ አደረጓቸው ። እውስጥ ፡ የቀሩትም ፡ ምንም ፡ እንኳን ፡ በርትተው ፡ ሊከላከሉ ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ ረኃብ ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ የሮማውያን ፡ ኃይል ፡ ጸንቶባቸው ፡ ነበርና ፡ ምንም ያክል ፡ መመከት ፡ ስላልቻሉ ፡ ሮማውያን ፡ በያለበት ፡ ወደ ፡ ውስጥ ፡ ገብተው ፡ ትልቅ ፡ እልቂት ፡ አደረጉባቸው ። ወታደሩ ፡ ወደ ፡ ውስጥ ፡ ገብቶ ፡ ገሚሱ ፡ በጨበጣ ፡ ሲዋጋ ፡ ገሚሱ ፡ ሲዘርፍ ፡ ገሚሱ ፡ ቤት ፡ ሲያቃጥል ፡ የጦሩ ፡ አለቃ ፡ ጥጦስ ፡ ቤተ መቅደሳቸውን ፡ አታቃጥሉ ፤ ብሎ ፡ አዘ ፡ ነበር ፡ ይባላል ። ነገር ፡ ግን ፡ አይሁዶች ፡ እቤተ ፡ መቅደሱ ፡ ውስጥ ፡ ሆነው ፡ ሲዋጉ ፡ የተመለከተ ፡ አንድ ፡ ሮማዊ ፡ በቤተ መቅደሱ ፡ እሳት ፡ ለኩሰበትና ፡ በሙሉ ፡ ተቃጠለ ። ድንጋይ ፡ በድንጋይ ፡ ላይ ፡ ሳይፈርስ ፡ አይቀርም፤ ብሎ ፡ ጌታችን ፡ የተናገረውም ፡ ትንቢት ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ የተፈጸመ ፡ መሰለ ። የኢየሩሳሌም ፡ ከተማ ፡ ከተቃጠለ ፡ በኋላ ፡ ሮማውያን ፡ አሸንፏና ፡ ጦርነቱ ፡ አለቀ። በዚህ ፡ ጦርነት ፡ ፲፩ ፡ ፲ ፡ አይሁድ ፡ ሞቱ ፡ ፱፯ ፡ ተማረኩ ። ከዚህ ፡ ጊዜ ፡ ወዲያ ፡ የዛሬ ፡ አቀኒዎች ፡ እንደሚያደርጉት ፡ ሮማውያን ፡ አይሁዶችን ፡ በየነገሳቸው ፡ ከፋፍለው ፡ ለየብቻ ፡ ለየዋቸውና ፡ በጥብቅ ፡ ይቈጣጠሩዋቸው ፡ ዠመር ። ግዛትም ፡

አጠባቀባቸው ። በፈረሰውም ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ከተማ ፡ ላይ ፡ ሌላ ፡ አዲስ ፡ ከተማ ፡ ተሠራና ፡ የመጠሪያ ፡ ስሙ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ቀርቶ ፡ አኤሊያ ፡ ከፕቶሊና ፡ ተብሎ ፡ እንዲጠራ ፡ እንደ ፡ ኤው ፡ ቍጥር ፡ ከ፻፲፮-፻፴፰ ፡ ድረስ ፡ የነገሠው ፡ ቀሳር ፡ አድርያኖስ ፡ በዐዋጅ ፡ አዘዘ ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ አስቀድሞ ፡ ያልሞተው ፡ የኢየሩሳሌም ስም ፡ በቂስጠንጢኖስ ፡ ዘመን ፡ የክርስትና ፡ አምልኮ ፡ በጎነፈ ፡ ጊዜ ፡ ጥንታዊ ፡ ከተማነቱንና ፡ ቅዱስ ፡ ስፍራነቱን ፡ እንደያዘ ፡ እንደገና ፡ ኢየሩሳሌም ፡ እየተባለ ፡ በመጠራት ፡ ገነነ ።

እንግዲህ ፡ በጭሩ ፡ የጄራኤልን ፡ ታሪክ ፡ የክርስትናን ፡ አመሠራረት ፡ ከተመለከትን ፡ በኋላ ፡ ከክርስትናና ፡ ከአክሱም ፡ ቤተ ፡ መንግሥታችን ፡ ጋር ፡ የተያያዘውን ፡ የሮማን ፡ ቁጣሮች ፡ ዜና፤ መዋዕል ፡ ከሥሩ ፡ በጫጭሩ ፡ እንመልከት ።

የጁልዮስ ፡ ክሎዲውስ ፡ ሥርወ ፡ መንግሥት ።

ምዕራፍ ፡ ፵፯ ።

ከአውግስጦስ ፡ ቁጣር፡ቀጥለው ፡ የነገሡት ፡ ቁጣሮች ፡ አጫጭር ፡ ዜና መዋዕል ።

በዚህ ፡ ዘመን ፡ በአክሱም ፡ እየተከታተሉ ፡ የነገሡት ፡ ነገሥታት ፡ ዜና ፡ መዋዕላቸው ፡ በዚሁ ፡ ዘመን ፡ ከነበረው ፡ ከሮማና ፡ ከቀስጥንጥንያ ፡ መንግሥት ፡ ጋር ፡ ተያይዘ ፡ በደንብ ፡ በግዕዝም ፡ ቢሆን ፡ ተጽፎ ፡ ቢቆየን ፡ ኖሮ ፡ ዛሬ ፡ የአክሱምን ፡ ታሪክ ፡ ፍለጋ ፡ ወደሮማ መንግሥት ፡ ታሪክ ፡ መሔድ ፡ አያሻንም ፡ ነበር ። ዳሩ ፡ ግን ፡ ከአክሱማዊው ፡ ጸሐፊ ፡ ሮማዊው ፡ ጸሐፊ ፡ ስለሠለጠነ ፡ በመንግሥቱ ፡ መሠልጠን ፡ ጭምር ፡ እየተደገፈ ፡ የመንግሥቱን ፡ ታሪክ ፡ በደንብ ፡ ያን ጊዜ ፡ ያዘጋጀው ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ ለተነሣ ፡ ጸሐፊ ፡ እንደ ፡ ልብ ፡ ለመጻፍ ፡ ጠቅሞታል ።

አሁንም ፡ እኛ ፡ በለፈው ፡ እንዳመለከትነው ፡ በናፓታና ፡ በመርዌ ፡ መንግሥት ታሪክ ፡ ውስጥ ፡ የግብፅን ፡ የአሰርና ፡ የባቢሎንን ፡ የፋርስና ፡ የግሪክን ፡ እንደጠቀስን ፡ በአክሱም ፡ መንግሥት ፡ መካከል ፡ የሮማንና ፡ የቀስጥንጥንያን ፡ መንግሥታት ፡ ታሪክ ፡ ጣልቃ ፡ ያገባነው ፡ ስለሁለት ፡ ነገር ፡ ነው ።

፩ኛ ፡ ታሪካችን ፡ በአንዳንድ ፡ ምክንያት ፡ ከነርሱ ፡ ታሪክ ፡ ጋር ፡ ስለተያያዘ ፡ ለምሳሌ ፡ የግሪክን ፡ አማልክት ፡ ታሪክ ፡ በናነብ ፡ ኖሮ ፡ በአዲሲስ ፡ የዕብን ፡ በረድ ፡ ዙፋን ፡ ያሠራው ፡ የአክሱም ፡ ንጉሥ ፡ ለአሬስ ፡ ለዜውስ ፡ ለፓሲዶን ፡ ይኸን ፡ ሐውልት ፡ አሠራሁ ፡ ሲል ፡ እነዚህ ፡ አማልክት ፡ የማን ፡ ክፍል ፡ መሆናቸውና ፡ ምክንያቱ ፡ አይገባንም ፡ ነበር ።

፪ኛ ፡ ራሱ ፡ የሮማውያን ፡ ቁጣሮች ፡ የየግላቸውን ፡ ዜና ፡ መዋዕል ፡ ማንበብ ፡ በውስጡ ፡ ብዙ ፡ ትምህርት ፡ ስለሚገኝበት ፡ ራሱ ፡ አንድ ፡ መደበኛ ፡ ታሪካዊና ፡ ሥነ ፡ ጽሑፋዊ ፡ ዕውቀት ፡ ስለአለበት ፡ ነው ።

በዚህ ፡ ምክንያት ፡ በለፈው ፡ የሮማን ፡ መንግሥት ፡ አመሠራረቱን ፡ ከዚያም ፡ የዋናውን ፡ መሥራች ፡ የዩልዮስ ፡ ቁጣርንና ፡ የተከታዩን ፡ የአውግስጦስ ፡ ቁጣርን ፡ በመጠኑ ፡ እንደተመለከትን ፡ ከነርሱ ፡ ዘር ፡ (ሥርወ ፡ መንግሥት) ፡ ውስጥ ፡ የነገሡትን ፡ መደዳውን ፡ ለመመልከት ፡ በጠባርዮስ ፡ እንገምር ። የነገሡበትንም ፡ ዘመን ፡ እንደኤው ፡ ቍጥር ፡ አድርገንዋል ።

ጢባርዮስ ፡ ቁጣር ፡ (፲፬-፴፯ ፡ ዓ ፡ ም) ።

ባለፈው ፡ እንደተመለከትነው ፡ ከአውግስቶስ ፡ በኋላ ፡ የእንጂራ ፡ ልጁ ፡ ጢባርዮስ ፡ ነገሠ ፡ በዘመኑ ፡ ጌታችን ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እንደ ፡ ተሰቀለ ፡ ሞቶ ፡ ከተቀበረ ፡ በኋላ ፡ በ፫ኛው ፡ ቀን ፡ ከሙታን ፡ ተለይቶ ፡ በተነሣ ፡ በ፵ኛ ፡ ቀን ፡ ወደ ፡ ሰማይ ፡ እንደወጣ ፡ በወጣ ፡ በ፲ኛው ፡ ቀን ፡ ለሐዋርያት ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስን ፡ (ጳጳሱን) ፡ እንደላከ ፡ ባለፈው ፡ ተመልክተናል ።

ጢባርዮስ ፡ በመንግሥቱ ፡ መዠን ፡ ደግ ፡ አስተዳዳሪ ፡ ተብሎ ፡ በሕዝብም በምክር ፡ ጤቱም ፡ ዘንድ ፡ ተገምቶ ፡ ነበር ። እርሱም ፡ ሕዝቡን ፡ ጠባቂ ፡ እንጂ ፡ ደም ፡ አፍሳሽ ፡ አለመሆኑን ፡ ለመግለጽ ፡ «መልካም ፡ እረኛ ፡ በጎቹን ፡ ባይሆን ፡ ጠንቀቀውን ፡ ይላጫል ፤ እንጂ ፡ አያርድም» ፡ ይል ፡ ነበር ። ይኸም ፡ ማለት ፡ በሕዝብ ፡ ጉልበትና ፡ አገልግሎት ፡ መጠቀም ፡ እንጂ ፡ መግደል ፡ አይገባም ፡ ማለት ፡ ነው ። በመጨረሻ ፡ ግን ፡ መኳንንቱ ፡ ሁሉ ፡ በርሱ ፡ ላይ ፡ የሚያድሙ ፡ እየመሰለው ፡ በጥርጣሬ ፡ ብዙ ፡ ሰው ፡ ማሠርና ፡ መግደል ፡ ዠመረ። ቢሆንም ፡ ፳፫ ፡ ዓመት ፡ ከገዛ ፡ በኋላ ፡ በ፴፯ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ሞተ ።

ከሊጉላ ፡ ቁጣር ፡ (፴፯-፵፩ ፡ ዓ ፡ ም) ።

ከጢባርዮስ ፡ በኋላ ፡ ከሊጉላ ፡ ነገሠ ፡ እሱም ፡ የአግሪኦና ፡ የጀርማኒኩስ ፡ ልጅ ፡ ነው ። እንደጢባርዮስ ፡ በመዠን ፡ ደግ ፡ አስተዳዳሪ ፡ ነበር ። በመጨረሻ ፡ ተለወጠና ፡ ጠባቂም ፡ ጨካኝ ፡ ስለሆነ ፡ «ባንድ ፡ ጊዜ ፡ በትር ፡ ለመቁረጥ ፡ እንዲመቸኝ ፡ የሮማውያን ፡ ጭንቅላት ፡ ሁሉ ፡ ምነው ፡ አንድ ፡ በሆነልኝ» ፡ ብሎ ፡ ተመኘ ። ይባላል ። እንዲሁም ፡ «ሕዝቡ ፡ ይፍራኝ ፡ እንጂ ፡ ባይወደኝ ፡ ግድየላኝም» ፡ ይል ፡ ነበር ። በመጨረሻ ፡ መኳንንቱ ፡ ሁሉ ፡ ስለመላው ፡ ከነዚህ ፡ አንዱ ፡ ካስዮ ፡ ኬሪያ ፡ የሚባለው ፡ ገደለውና ፡ አጎቱ ፡ ክሎድዮስ ፡ ነገሠ ።

ክሎድዮስ ፡ ቁጣር ፡ (፵፩-፶፬ ፡ ዓ ፡ ም) ።

ከከሊጉላ ፡ ቀጥሎ ፡ ክሎድዮስ ፡ (ቴቤርዮስ ፡ ድሩሱስ) ፡ ነገሠ ፡ ጠባቂና ፡ ዝንባሌው ፡ በፍጹም ፡ ከሹመት ፡ አባቱ ፡ የተለየ ፡ ሆነ ። መንፈሱ ፡ ልስልስ ፡ ሰውነቱ ፡ ደካማ ፡ ነበር ፡ በዘመኑ ፡ ክብርን ፡ ሥልጣንን ፡ ጠልቶ ፡ መጻሕፍትን ፡ በመመልከትና ፡ ፅውቀትን ፡ በማስፋፋት ፡ የቀለም ፡ ሰው ፡ ሆነ ። የሮማን ፡ ታሪክና ፡ የራሱን የሕይወት ፡ ታሪክ ፡ ጻፈ ። ራሱ ፡ ፫ አዳዲስ ፡ ፊደሎች ፡ ፈጥሮ ፡ በቀድሞው ፡ በሮማውያን ፡ ፊደል ፡ ላይ ፡ ጨምሮ ፡ እንዲሠራበት ፡ አደረገ ። ቢሆንም ፡ የቀድሞ ፡ ሚስቱ ፡ አመንዝራ ፡ ብትሆንበት ፡ በመፍታት ፡ ፈንታ ፡ አስገደለና ፡ አግሪኦና ፡ የምትባለዋን ፡ (የኔሮንን ፡ እናት) አገባ ። አብዛኛ ፡ ጊዜ ፡ በርሷ ፡ እየተመራ ፡ በሚኖርበት ፡ ጊዜ ፡ እርሱ ፡ ሲሞት ፡ መንግሥቱን ፡ ለኔሮን ፡ እንጂ ፡ ለሌላ ፡ እንዳያወርስ ፡ ለምና ፡ እሸ ፡ አሰኝታው ፡ ከኖሩ ፡ በኋላ ፡ በመጨረሻ ፡ ሐሳቡን ፡ ለውጦ ፡ ምናልባት ፡ መንግሥቱን ፡ የኔን ፡ ልጅ ፡ ኔሮንን ፡ ትቶ ፡ ከቀድሞ ፡ ሚስቱ ፡ ለወለደው ፡ ለብሪታኒኩስ ፡ ያወርሳል ፡ ብላ ፡ በመርዝ ፡ ገደለችው ።

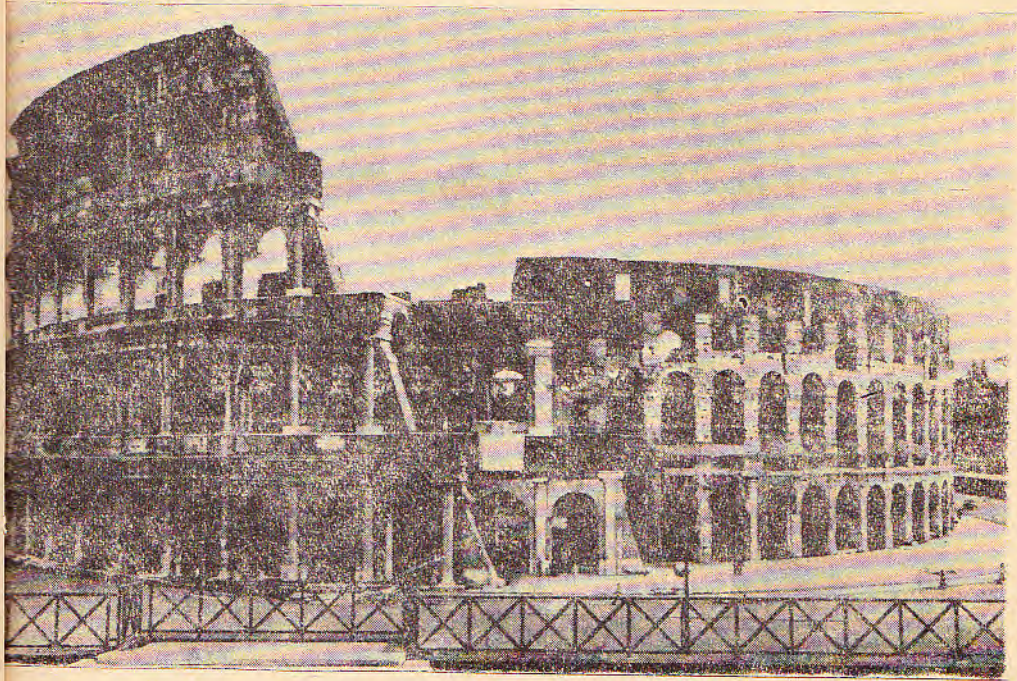
ኔሮን : ቁጣር : (፶፬-፳፯ : ዓ ም.) ።

ኔሮን : በናቱ : በአግሪጲና : ጎትጓችነት : ከክሎዲዎስ : መንግሥቱን : ወረሰና : በ፶፬ : ዓ: ም: ነገሠ ። በመንግሥቱ : መዠረገ : ላይ : በመምህሩ : በሴኔቃ : እየተመከረ : ደግነት : ገምሮ : ሳለ : በነገሠ : በጅኛው : ዓመት : የክፋት ሥራውን : ገመረ ። በክሎዲዎስ : ልጅ : በጀርማኒኩስ : ቅናት : አድሮበት : ነበርና : በ፶፭ : ዓ: ም: ከናቱ : ጋር : ተስማምቶ : አስገደለው ። ቀጥሎ : እሱን : እዙፋን : ለማውጣት : ስትል : ባሏን : በመርዝ : እስከ : መግደል : የደረሰችውን : ወላጅ : እናቱን : አግሪጲናን : በ፶፱ : ዓ: ም: አሳረዳት : እንደመምህርም : እንዳበትም : እየሆነ : ያሳደገውን : ፈላስፋውን : ሴኔቃን : የሞት : ፍርድ : ፈርዶ : በ፳፭ : ዓ: ም: በገዛ : እጁ : እንዲሞት : አደረገው ። ፓፒያን : ለማግባት : ሲል : የልጅነት : ሚስቱን : አግታሸያን : በ፳፪ : ዓ: ም: አስገደለ ። ፓፒያን : የምትባለዋንም : ከአገባ : (ዕቁባት : ከአደረገ) በኋላ : እሷንም : በእርግጫ : በትር : ገድሎ : ማሳሊና : ሰታቲሊያን : አገባ ። በዚህ : ዓይነት : ቀብራራና : ግፈኛ : የሆነው : ኔሮን : በቁጣርነት : ዙፋን : ተቀምጦ : ግዛቱን : ይቀጥል : ነበር ።

በክርስትና : አመሠራረት : ላይ : እንዳመለከትነው : ይህ የደም : ሰው : እንደዚህ : የዕብሪቱን : ሥራ : በመቀጠል : ከተማ : ሲቃጠል : ምን : እንደሚመስል : ለማየት ሮማን : እንዲቃጠል : አዘ : ሲቃጠል : ክራሩን : እየመታ : ይመለከት : እንደነበረ : መኳንንቱና : ሕዝቡ : ቃጠሎውን : ዓይተው : በናደዱም : ክርስቲያኖች : ናቸው : ያቃጠሉት : ብሎ : በብዙ : ሥቃይ : እንዲፈጁ : እንደ : አስደረጋቸው : ክርስቲያኖች : እየተያዙ : በመጋዘ : ሲሰነጠቁ : በሰይፍ : ሲቆረጡ : በአደባባይ : ከተራብ : አውሬ : ጋር : እያታገሉ : ሲገድጁቸው : እሱ : በሚያምረው : ዙፋኑ : ላይ : ተቀምጦ : እያየ : ይስቅ : እንደነበረ : በመጨረሻው : በግፈኛነቱ : በሞልቃቃነቱ : መኳንንትም : ሕዝብም : ተነሥቶበት : ስለነበረ : ሸሽቶ : አሄደበት : ለመግደል : ሲከታተሉት : በፈቃዱ : የገዛ : አሸከሩን : ኤጳፍሮዲትን : በሰይፍ : ግደለኝ : ብሎ : እንደሞተ : ባለፈው : አንብበናል ። ሲሞት : «ዓለም : ዛሬ : እንዴት : ያለውን : አርቲስት : አጣ» አለ : ይባላል ።

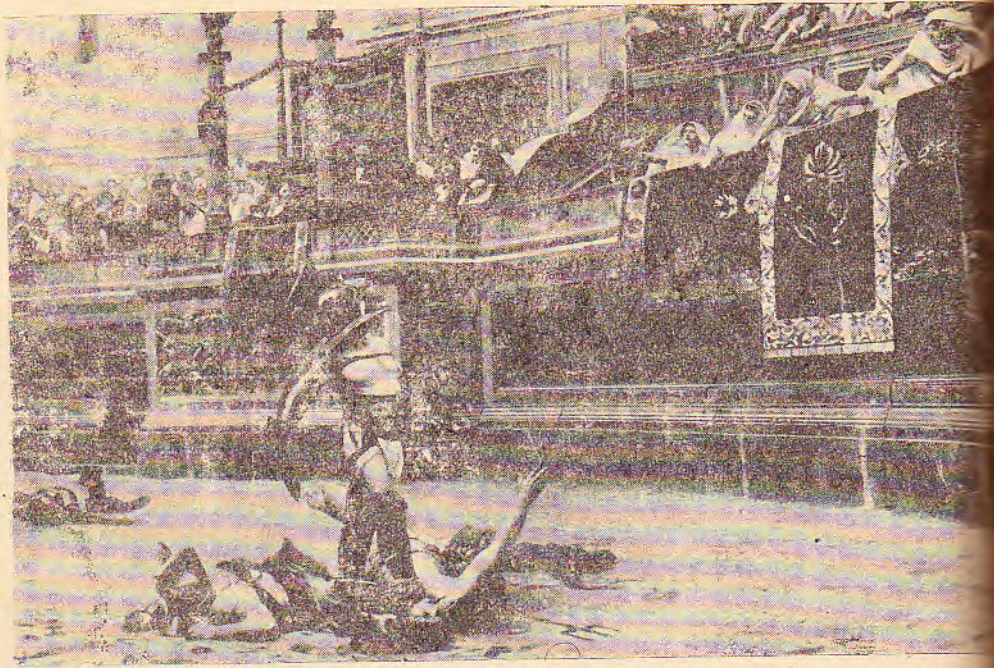
ጋልባ-አቶን-ቪቲሊውስ : (፳፰-፳፱ : ዓ: ም:)

ኔሮን : ሲሞት : ጋልባ:አቶን : ቪቲሊውስ : የሚባሉት : ሦስቱ:እያንዳንዳቸው: መንግሥትን : ለመያዝ : ባደረጉት : ክርክር : ምክር : ቤቱና : ከተማው : ታውከ : ነበር ። ነገር : ግን : ጋልባ : አንድ : ዓመት : ፳፰ : ዓ: ም: የቀሩት : ሁለቱ : በየፈራረቃ : ቀጥሎ : ባለው : በ፳፱ : ዓ: ም: ከገዙ : በኋላ : መጨረሻውን : ሰባስያኑስ : ነገሠ ።

ጉብዝ ፡ ከጉብዝ ፤ ክርስቲያን ፡ ካሎሬ ፡ ይታገልበት ፡ የነበረው ፡ የኮሊዜዎ ፡ ሕንፃ ፡ ባሁን ፡ ዑኔታ ።

፪፻፹፮

በፎማ ፡ በኮሊዚያ ፡ አደገባደ ፡ ንጉሠና ፡ ቤተ ፡ ስቡ ፡ መኳንንትና ፡ ሴት ፡ ወይዘት ፡ ባሉበት ፡ ገ-
 እየተመረጠ ፡ ሲደባደቡና ፡ አኝዱ ፡ ሌላውን ፡ አሸንፎ ፡ ሲጥሰውና ፡ ተቀማጭ ፡ ለአሸናፊው ፡ ሲያው